

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 2 του Οκτώβρη 1905

ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδός Οικονόμου αριθ. 4

ΑΡΙΘ. 166

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

Α. Α. Ο Καλότυχος.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ. Οι Φρόνιμοι.

Α. Ε. Γράμματα ξευτεμένου.

ΚΑΠΙΟΣ. Πώς θά σωθεί το Ρωμαίικο—Καιρούριο 'Εκπαιδευτικό σύστημα— Λευτεριά κι 'Ανάσταση (τέλος).

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ. Οι 'Εβραίοι του Μυσταῖ.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ. 'Ελα νά πάμε στο γυαλό (συνέχεια).

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Indas Errant.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και πράματα ('Ο Καρκαβίτσας και οι «Φρόνιμοι» — 'Ικανοποίηση του Μπουλιτιώκ — Θεορσιανὰ παιγνίδια — Μεταφρασμένο κι ἀμετάφραστο — Τὸ τηλεγράφημα τοῦ Φυτίη).

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ— ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΚΑΛΟΤΥΧΟΣ

Φίλε Νουμά,

Πολύ καλά τὰ λές γιά τόν κ. Καλότυχο στό φύλλο σου 164. Και πολύ σωστά τὰ προλές πώς τοῦ κ. Καλότυχου δὲ θὰν τοῦ δρώσουν τ' ἀφ' τ' ἰά τ' οὐ. 'Αφτὸς ἔχει δίχως ἄλλο βουλευτὴ δίπλα του, κι' ὁ βουλευτὴς γράφει στὰ παπούτσια του τὸ νόμο, καθὼς και τὰ παράπονα τῶν βιβλιοπώληδων πὸν τοὺς νομίζει ραγιαδες του. Μὰ δὲ γίνεται νὰ δοκιμαστοῦν τὰ δικαστήρια; 'Ας βάλει μερικὰ χροῖματα ὁ κ. Κολλάρος, ἄς βάλουν κι' οἱ ἄλλοι βιβλιοπῶλες κάτι, ἄς δώσει κάτι κι' ὁ «Νουμάς» κι' ἄς τραβήξουν τὸν κ. Καλότυχο στὰ δικαστήρια. "Οχι πὼς θὰ βγάλεις πολλὰ ἀπὸ τὰ δικαστήρια, τέτια πὸν εἶναι πολὺ πιθανότερο εἶναι πὼς θὰ διαφευγέσουν τὸν κατεργάρη, ζωντανὸ ἢ πεδαιμένο, ὅπως ἔκανε τῆς Πάτρας τὸ δικαστήριο. Μὰ με τὸ δικαστήριο θὰ θορυβηθεῖ ἡ δουλιά. κι' ἴσως φανατιστοῦνε λίγο παντοῦ οἱ βιβλιοπῶλες και πατήσουν ποδάρη, ἀντὶς πὸν τῶρα κάθονται σὰ ραγιαδες και τίς ἀρποῦν στὸν παροικιακὸ ρωμαίικο τράχηλο τὸν πλιασμένο ἐπίτηδες γιά ζυγὸ και σβερμιές.

30 τοῦ Σταβροῦ 1905.

Α. Α.

Σημ. Νουμά. 'Ο Νουμάς με μεγάλη του χαρὰ εἶναι πρόθυμος νὰ καταβάλει 100 δρ. δικαστικὰ ἔξοδα γιά νὰ πάει ἡ δουλιά στὰ δικαστήρια, κι' ἀνοίγει ἀπὸ σήμερα κατ' ἄλλο. 'Ομπρός λοιπόν, βιβλιοπῶλες! 'Εναν Καλότυχο θ' ἀφίστε νὰ σὲς τρώει;

ΟΙ ΦΡΟΝΙΜΟΙ

Δὲ θ' ἀρνηθῆ κανεὶς πὼς ἡ λογικὴ ζύμη ἄργισε κάπως νὰ γίνεται στὸν τόπο μας. Σὲ φημερίδες, σὲ περιοδικὰ, ἀκόμη και σὲ βιβλία προβάλλουν κάθε τόσο οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς νέας γενεᾶς και δείχνουν θαρρετὰ τὴ γροθιά τους σὲ μιὰ προγονικὴ μας ἀρρώστια—τὴ λογοκοπία. 'Εὔγε τους! "Αν κατορθώσουν στὸ τέλος νὰ τῆς τρίψουν τὸ κεφάλι θὰ εἶνε μεγάλο τὸ κέρδος.

Δὲ θέλω νὰ εἰπῶ πὼς μοναχὰ μ' αὐτὸ θὰ σωθῆ ὁ τόπος. 'Η ἀρρώστια μας—ἐγὼ τουλάχιστο ἔτσι πιστεύω—ἔχει τόσα κεφάλια πὸν ξεπερνᾷ τὴ Λεοναία "Υδρα. "Οχι μόνον 'Ηρακλῆς μὰ κι' ὁ 'Ιόλαος χρειάζεται. Νὰ κόβουν και νὰ καῖνε ζερβόδεξα. "Οπως κι' ἂν ἔχει ὁμως, ὁ πόλεμος αὐτὸς κάτι καλὸ θὰ μᾶς φέρει.

"Ενα μονάχα φοβοῦμαι τὴν ὑπερβολή. Τῆς φρονιμάδας τ' ἀπαλὸ ἀεράκι πὸν ὑπόσχεται νὰ μᾶς μακρύνῃ ἀπὸ τὴ Σκύλλα μὴ μᾶς ρίξῃ ἀθελά του στὴ Χάρουβδη. 'Η πηξίδα μας—τὸ ξέρουμε—δὲν ἔχει ποικιλία σιτὸς και ρούς: ἢ βορριά ἢ νότο. Και ἀπὸ μέρους μου προτιμῶ τ' ἀγριοφύσημα τοῦ βορριά παρὰ τοῦ νότου τὴ μούχλα και τὴ σαλίλα.

Κάπως ἔτσι σκεφτόμουνα προχτὲς πὸν ἔβλεπα γιά πρώτη φορὰ τὴν «Κατοχή» τοῦ κ. Βώκου "Ο βασιλιάς, ἡ βασίλισσα, οἱ ὑπασιπιστές, οἱ ὑπουργοί, οἱ ὑπασπίστριες, ὅλοι ἔλεγαν πραγματικῶς λόγια—μὰ ὥραϊα λόγια. Κ' ἦταν ὥραϊα ἴσα-ἴσα γιὰτ' ἦταν ἀληθινὰ Κ' ἦταν ἀληθινὰ γιὰτ' ἦταν σύμφωνα με τὰ πρόσωπα, με τὴν ἐποχὴ τους, με τὴ ζωὴ τους. με τίς σκέψεις και τὰ αἰσθηματὰ τους. 'Ακριβῶς ἐκεῖνα πὸν θάλεγε ἕνας πὸν βγήκε ἀπ' τὸ 21 και βαδίζει τρεχάτος στὸ 62.

Οἱ κύριοι ὁμως γιά τοὺς ὁποίους μιλῶ παραπάνον δὲν τὸ πῆραν ἔτσι τὸ προᾶμα. 'Η ἀποστροφὴ πὸν ἔχουν στὰ λόγια, τοὺς ἔκαμε νὰ τὰ ζυγίσουν περισσότερο ἀπὸ τὴν οὐσία τους, νὰ ξεχάσουν τὴν ἱστορικὴ καταγωγὴ τους. Κ' ἔτσι ἔφτασαν στὴν ἀδικὴ ὑπερβολή. Τὸ παραξεκοντάκιασαν δηλαδή. Τὰ πείσματα τοῦ "Οθωνα, τῆς 'Αμαλίας τίς πύρινες κονβέντες, τοῦ Σούτσου τὴν παράξενη φρασεολογία, τὰ εἶπαν ταρταρινισμούς, ἀερολογήματα, κοντσαβακισμούς και δὲν ξέρω πὼς ἄλλοιως. Και τὰ λογάρισαν ἀστόχαστα στὸ παθητικὸ τοῦ συγγραφέα, ἀντὶ νὰ τὰ λογαριάσουν στὸ ἐνεργητικὸ του.

Και ὁμως—κατὰ τὴ γνώμη μου—λίγη περισσότερο προσοχὴ στὸ ἔργο και λίγη μελέτη τῆς ἱστορίας, θὰ τοὺς γλύτωνε ἀπὸ τέτοιο γλύστρισμα. Γιατὶ ὁ κ. Βώκος μόνος του ἐφρόν-

τισε με δύο λέξεις νὰ μᾶς δώσει χτυπητὰ ὅλο τὸ διάγραμμα τοῦ ἔργου του. Σὰ νὰ προμάντευε τὴν παραξήγηση ἔβαλε στὰ χεῖλη τοῦ συντηρητικῶ ὑπουργοῦ:

— Πρόσεξε ἡ ἀτμοσφαῖρα ἐδῶ εἶνε γεμάτη ἀπὸ ρωμαντισμόν!

Κ' ἔτσι ἐξώφλισε. "Ο θεατῆς τοῦ 1905 ἔπρεπε νὰ πηδήσῃ πενήντα χρόνια πίσω και νὰ στρογγυλοκάτῃ στὴ θέση του. Και τότε δὲ θὰ εὔρισκε τίποτε παράξενο, τίποτε ἀφύσικο, τίποτε ταρταρινικὸ ἀπὸ κείνα πὸν θάβλεπε και θάκουε στὴ σκιερὴ Γιατὶ—μοῦ φαίνεται—κ' ἡ λέξη ταρταρινισμός ἔχει τὰ δῶνά της. Λόγον χάρη οἱ ζητωπόλεμοι τοῦ 97 δὲ θὰ λέγονταν ταρταρίνοι ἂν ἤξεραν νὰ πεθάνουν σιτὸς κάμπους τῆς Θεσσαλίας ὅπως φώναζαν στὴν ὁδὸ Σταδίου. Δὲ μπορεῖ λοιπόν νὰ δώσει τὸ ἴδιο ὄνομα και σ' ἕνα βασιλιά πὸν ἀποφασίζει μιὰ νύχτα ν' ἀφήσῃ τὸ Παλάτι του και τὴν ἀνάπαυή του και νὰ βγῆ στὸν κλεφτοπόλεμο.

— Γνωρίζω ὅτι ἐκδέτω τὸν θρόνο μου: ἀλλὰ χωρὶς θυσίας τὰ μεγάλα δὲν κατορθώνονται.

Εἶναι λόγια τοῦ "Οθωνα: μὰ δὲν εἶναι παρμένα ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ κ. Βώκου παρὰ ἀπ' τ' 'Απομνημονεύματα τοῦ Πήλικα. "Αρα ἱστορικά.

— Οἱ ἔξω ὁμογενεῖς δὲν ἐπιθυμοῦν, ἀνεξαιρέτως ὅλοι, τὴν ἀπελευθέρωσίν των; 'Ημεῖς δὲν ἐπιθυμοῦμεν ὅλοι ἀνεξαιρέτως τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα; Ποία ἢ ἀνάγκη ἄλλων πληροφοριῶν;

Τέτοια εἶπε στὸν Πήλικα μιὰ μέρα πὸν τὸν συμβούλευε ν' ἀναβάλῃ τὸ κίνημα. Δηλαδή: δύο και δύο κάνουν τέσσερα "Ο ἀπλὸς αὐτὸς συλλογισμός του μπορεῖ νὰ ἔβλαψε τὸ "Ἔθνος. Δὲν τὸ ξέρω εἶναι δουλειὰ τοῦ ἱστορικοῦ. Δὲν εἶναι ὁμως δουλειὰ τοῦ δραματικοῦ ν' ἀλλάξῃ τὴν ἀλήθεια γιά νὰ μὴ βλαφτῆ τὸ "Ἔθνος. Δουλειὰ του εἶναι νὰ μελετήσῃ μιὰν ἐποχὴ και νὰ μᾶς τὴν παραστήσῃ ὁλοζώντανη. Και ὁ κ. Βώκος αὐτὸ ἔκαμε.

Θυμοῦμαι ὅταν ὁ "Οθωνας ρωτᾷε τὸν 'Υπουργὸ τῶν Στρατιωτικῶν γιά τὴν ἀπάντησιν πὸν θὰ δώσουν στὴ διακοίνωση τοῦ Νεσὰτ Μπέη ὁ Σούτσος ἀπαντᾷ:

— 'Εγὼ ὡς πιστὸς θεράπων τῆς 'Υμετέρας Μεγαλειότητος, θὰ ἐπροτίμων νὰ λάβω τὸν τῆς αὐτοχειρίας θάνατον παρὰ... κτλ.

"Ο θεατῆς τοῦ 1905 γελᾷ βέβαια γιά τὴ φρασεολογία τοῦ 'Υπουργοῦ τοῦ φαίνεται παρὰ πολὺ νερούλη και δουλική. Και στὰ 54 πιστεύω θὰ ἦταν μερικοὶ—λίγοι πάντα—πὸν θὰ γελοῦσαν ἂν τὸν ἄκουαν. 'Απόδειξη πὼς μέσα στὸ βασιλικὸ γραφεῖο ἕνας 'Υπουργὸς λέει γι' αὐτόν:—Δὲ σοῦ φαίνεται πὼς μοιάζει με τεροῦτο;

Και ὁμως ὁ Πήλικας νὰ τί λέει γι' αὐτόν:

— Συμφωνῶ, μού ἀπαντᾷ ὁ Σοῦτσος, ὅτι ὅλα εἶναι καλά ὅσα λέγεις· ἀλλ' εἶμαι στρατιωτικὸς καὶ χρεωστῶ τυφλὴν ὑποταγὴν εἰς τὸν βασιλέα. Μίαν ζωὴν ἔχω· ΟΤΑΝ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΙΠῆ Ν' ΑΠΟΘΑΝΩ Θ' ΑΠΟΘΑΝΩ· δὲν εἴμπορῶ λοιπὸν νὰ τὸν ἐγκαταλείψω.

"Αν αὐτὰ μᾶς φαίνονται λόγια φουσκωμένα σήμερα, δὲν πιστεύω νὰ φταίῃ ἐκεῖνος ποῦ τὰ ξεστομίζει. "Αν τὸ θᾶμα εἶναι σπάνιο σήμερα, τάχα τὸ θᾶμα φταίει ἢ ἐμεῖς ποῦ χάσαμε τὴν πίστη;

Τὸ ἴδιο θὰ εἶχα νὰ εἰπῶ ἕνα πρὸς ἕνα καὶ γὰρ ὅλα τ' ἄλλα πρόσωπα τοῦ ἔργου. Τὰ λόγια ποῦ λένε καὶ τὰ καμώματα ποῦ κάνουνε, εἶναι χυμμένα σὲς ἱστορικὲς σελίδες τῆς ἐποχῆς. "Εἶται ὥραϊα, μεγαλόπρεπα, ἁρμονικὰ, ἑλληνικὰ. Δὲ ρωτᾷ ἂν ἦταν διαμάντια ἢ γυαλιὰ· φτάνει ποῦ ἢ ἄκαρδη καὶ ἄψυχη ἐποχὴ ποῦ τὴν κληρονόμησε—ἢ ἐποχὴ μας λέω—τὰ κάνει νὰ φαίνονται διαμάντια. Ὁ κ. Βῶκος δὲν ἔκαμε ἄλλο παρὰ νὰ τὰ συνάξῃ καὶ νὰ τ' ἀνεβάσῃ στὴ σκηνὴν μὲ τέχνη καὶ μέτρο ζηλευτό. Τόρα εἶνε πιθανὸν συνάζοντάς τα νὰ ἔδειξε περισσότερη ἀγάπη καὶ θαυμασμὸ ἀπ' ὅ,τι ἔπρεπε. Εἶναι ἀκόμη πιθανὸν ἢ τέχνη καὶ τὸ μέτρο του νὰ μὴν ἀρέσουν σὶν καθένα. Μπορεῖ τὸ ἔργο νὰ εἶχε καὶ ἄλλη φυσιογνωμία, περισσότερη καλλιτεχνικὴ ψυχὴ. Σ' αὐτὰ ἐγὼ δὲν ἀνακατεύομαι, οὔτε κάνω τὸν κριτικὸ. Νὰ ὁ φίλος μου Ξενόπουλος καὶ τόσοι ἄλλοι. "Εγὼ ἠθῆλῃσα ἀπλῶς νὰ μιλήσω γιὰ τὰ λόγια τοῦ ἔργου· νὰ συστήσω πῶς χρειάζεται κάποιον χαλιναγὸν στὴ φρονιμάδα μας. Γιατὶ μὲ τὸ δρόμο ποῦ πῆρε μὲ τρομάζει σὶ ἀλήθεια. Εἶναι φόβος νὰ κατατήσουμε μουγγοί. Νὰ ράψουμε τὰ χεῖλη μας γιὰ νὰ μὴν εἰποῦμε παλάβρες· νὰ ξεσχίσουμε καὶ τὶς ἱστορικὲς σελίδες γιὰ νὰ μὴ φανοῦμε ταρταρίνοι. "Εἶσι εἴ!

Τὰ κακόμοιρα τὰ λόγια! ἀρχίζω νὰ τὰ λυποῦμαι. Εἶναι, βλέπετε, βοτάνι τοῦ τόπου μας· πῶς νὰ τοὺς ἀρνηθοῦμε ὅλως διόλου τὴ ζωὴ; "Οχι ἄς τ' ἀφίνομε νὰ φυτρώνουν, φτάνει νὰ φυτρώνουν μεστὰ, ὥραϊα καὶ πρὸ πάντων ἀληθινά.

Τάχα ἢ βουβαμάρα δὲ μᾶς φέρνει ἴσα στὸ θάνατο;

A. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

A'.

Ἐινοῦπολη, 29—9—05

Ἀγαπημένη μου ἀδερφή,

"Εσύ, ποῦ εἶσαι ποιητὴς μεγαλύτερος ἀπὸ μένα καὶ ἀπὸ πολλοὺς ποῦ ἀπόχτησαν ἴδιον μόνον καὶ μόνον γιὰ ἀγωνιστήκανε νὰ δείξουν τὴ χάρη, ἐσύ, ποῦ ἡ ψυχὴ σου εἶναι πηγὴ ἀστείρευτῆς ἀγάπης, καὶ δυὸ μῆρες μ' ἔλουζες τώρα μὲ τὰ θάνατό της νερό, ἐσύ, ποῦ ἔμαθες ἀπὸ ἄλλη μεγαλύτερή μας Πουίτρα τὸ βαθὺ μουσικὸ ποῦ μαγεύει ψυχὰς καὶ συνεπαίρνει καρδιὰς, — σὲ ποιὸν ἄλλον νὰ φανερώσω τοὺς στοχασμοὺς μου ἀπὸ τὴν ὥρα τὴ μοναχικὴ καὶ τὴν ἄχαρη, σὲ ποιὸν ἄλλον παρὰ σ' ἐσένα;

"Ἐχω πολλὰ καὶ πολυσημάντα νὰ σοῦ πῶ ἐσένα, ἀγάπη μου. Πολλὰ, ποῦ μού τὰ ρώτηξες μὲ τὰ σιωπηλά σου τὰ μάτια, μὲ τὴ συμπονίαν σου ἐκείνη τὴν τρυφερή, τὴν ἀμίλητη, ποῦ μὲ προσκαλοῦσε νὰ γυρῶ καὶ νὰ βρῶ γλυκὸ καταφύγιο μέσα στὴν παρηγορητικὴν ψυχὴν σου. Μὰ ἡ ὥρα τους δὲν ἦρθε ἀκόμα. "Ισως θᾶρθῃ, διὰ πάλαι διψᾶσω καὶ κατέβω ἐκεῖ στὰ λιόλουτά σου λιμέρια νὰ ξαπαύω ἀπὸ τὰ θάνατό σου νερό. "Αλλὰ θὰ σοῦ πῶ τώρα, πῶ κοντινότερα, πῶ χαρούμενα, καὶ πῶ ταυριάζουμενα, ὅσοι ἀπὸ τέτοιο ἀξέχαστο συναπάντημα.

"Ἦρθα σὶν ἀγκαλιὰν σὰς κατόπι ἀπὸ σαράντα χρόνων πλανήματα, μὲ βαρειά, μὲ καρποβοτακτικὴν ψυχὴν. Δὲ λογαριάζω τίς λίγες μέρες ποῦ σ' εἶχα ἀνταμῶσει νυφοῦλα, εἴκοσι χρόνια κ' ἐδῶ. Δὲν εἶταν ὥρα τότε νὰ γνωριστοῦμε καθὼς γνωριστήκαμε τώρα, ἐγὼ σὶν κατώφλι τῶ γεραιῶνε, ἐσὺ σὶν κατὰμεσα τῆς ἀχτινοβόλας ζωῆς σου. Μικροῦλα τριῶν τεσσάρων χρόνων σὲ γνωρίζω, κ' εἶσι σ' εἶχα μὲς σὶν καρδιά μου ὅλη μου τὴ ζωὴ. Ντροπαλούτοιχη, συμμαζεμένη, διλόγηνη. "Ἐνα κλωνί δι,τι βγήκε. Τέτοια εἶσυνα τότες. "Ἦρθα τώρα καὶ σὲ βρήκα δέντρο πολὺκλωνο καὶ μυριόφυλλο. Κάθησα ἀποσταμένος σὶν ἴσκιον σου, καὶ ξανάξῃσα. Τὴ ναυαγημένην ψυχὴν μου τὴν πῆρες ἐσύ, θεϊκά μου Ναυσικά, καὶ μὲ χίλια χαδεντικά φανερώματα τῆς βαθιάς συμπονίας σου, τὴν ἐμέρωσες, τὴ γλύκανες, τὴ θεράπευες.

Κοίταξα τότες γύρω μου, καὶ τὴν ἄκουσα πάλαι τῆς πατρίδας τὴ μελωδία. "Ὅλα μού χαμογέλασαν καὶ μού γλυκοκαιοῦσαν. "Ὅση λησμονησιὰ φαινομένη πῶς τοὺς εἶχα τόσα καὶ τόσα χρόνια, ἄλλη τόση ἀγάπη καὶ καλοτυχία μού χαρίζανε. Σὲ κάθε μου πάτημα λὲς κ' ἔβραζαν ὡς κ' οἱ πέτρες, ὡς καὶ τὸ χῶμα, ὡς καὶ τὰ λιοκαμμένα τὰ ξεράγκαθα, τὸ γλυκότερο ἄρωμά τους γιὰ νὰ μὲ βαλοσαμῶνουν. Ἄντις νὰ μὲ πληγῶνουν καὶ νὰ μὲ βασανίζουν, ποῦ τοὺς ἔγινε ξένος.

"Αγάπη, ἀτέλειωτη ἀγάπη παποῦ. Στῆς μύνας τὴ γαλήνια τὴν ὄψη, σὶν ἀγαπημένον τὰ σύμποινα λόγια, σὶν πεύκων τάλαιφρὸ τᾶναστέναγμα, σὶν ἡμερον ἀκρογιαλιοῦ τὸ μουρομορητό, σὶν βουνῶν τὶς μεθυστικὲς μυρουδιὰς, σὶν τζιτζικα τὴ φωνὴ τὴν παρηγορητικὴν, σὶν τρυφεράλλιδας τὸ νυχτερινὸ τὸ παράπονο, παντοῦ ἀπέραντη ἀγάπη καὶ ἀπέραντη γλύκα.

"Απέραντη ἀγάπη καὶ γλύκα καὶ σὶν ἄλλη μουσικὴ τὴ θεϊκὴ καὶ τὴν ἱερὴ, σὶν γλώσσα τοῦ χωροῦ τὴν ἀθάνατην. τὴ ψυχογιάτρουνα καὶ τὴ ζωοδοτοῦνα, ποῦ ἀπὸ τὰ σπιάχνα τῆς βγαίνουσι τὰ μεγαλύτερα μνημεῖα τῆς μεγαλύτερης τέχνης, καὶ ποῦ ἔτρεχαν, ὅλο ἔτρεχαν τὰ χορὰ τῆς λέγῃ τρυφῶν μου, καὶ ἀπὸ τῆς βρυσοῦλας τὸ νερὸ πῶ κρουστικαίλινα, καὶ ἀπὸ τοῦ μύτη τὸ χάδεμα πῶ δροσάτι.

"Πορνοῦμον κάποτε νὰ ξαποστάσω σὶν ἱσκιερόν ἔσοκόν σου, ὥρα ποῦ ἔφλεγε τὸ λιοπύρι, κ' ἐπνοιοῦθα ἄξοφρα ἀραχνόφρατο τοῦλι νυλιόνοιται σὶν πρῶσωπό μου ἀπὸ χέρι ἀθώρητο. "Ανοίγα τὰ μάτια μου τότες καὶ σὲ θαροῦσα. "Ἐνα χαμόγελο, καὶ ἀποκοιμόμουνα σὰν παιδί ποῦ ἀμαρτία δὲ γνώρισε. Τὶ νὰ γίνονταν ἢ Σ υ ρ ε ἰ δ ῆ σ ῆ ἐκείνη τὴν ὥρα; "Εσύ τὴν κατὰστροφες, τὴ σκοτεινὴ καὶ τὴ μαύρη, μὲ τὸ φῶς τῆς ἀγάπης σου.

Μὲ τέτοια θεῖα μάγια ξαναγεννημέν' ἢ ψυχὴν μου γυρίζει πάλαι σὶν ξενιτεῖα. Τὶ τὴν προσμένει ἐκεῖ, σὲ πόσες παλαιότερες θὰ ξαναβῆ ὡς μὲ τὸ τέλος, ἴσως δυνηθῶ καὶ σοῦ τὰ ἱστορήσω μὰ μέρα. Σήμερα ἄλλα, κ' ἴσως πῶ καλόδεχτα ἔχω νὰ σοῦ ἱστορήσω. Τὸ πῶς ἦρθα ὡς ἐδῶ ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ σάποχαυρέθησα. Θὰ πῆς πῶς δυὸ λόγια, καὶ περιγράφεται τέτοιο πρᾶμα. "Απὸ βαπόρι σὲ βαπόρι, καὶ ξανάπεσα πάλαι σὶν ξένα. Εἶναι ὅμως ἕνα δυὸ περιστατικὰ ποῦ μού τῶκαμαν αὐτὸ τὸ ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ μου πολὺτιμο, καὶ αὐτὰ ἴσα ἴσα θέλω νὰ σοῦ περιγράψω.

ΕΛΑ ΝΑ ΠΑΜΕ ΣΤΟ ΓΙΑΛΟ

(Ἡ ἀρχὴ τοῦ σὶν 161 φύλλο)

A'.

Καὶ τῆς μαννούλας μου τώρα ἢ ζωὴν βασιλευσε μέρα μὲ τὴν ἡμέρα. Ἐξοῦσαμε πάντα πολυθασανισμένα μέσα σὶν σπῆτι, ἀμίλητα τὸ περισσότερο, μὰ καὶ σὰν μιλοῦσαμε, λιγιστὰ τὰ λόγια μας, καὶ ὁ πατέρας ἦταν πάντα βαρὺς καὶ μυστικός. "Ἦτανε ἕνας ἡσυχίος γιὰ μᾶς, κ' ὡστόσο πῶς τονὲ λατρεύαμε, πῶς τονὲ φοβόμαστε ἀγαπῶντας τον!

— Καθημένη, τί ἔχει ἢ μαννούλα, μού εἶπε μὲ μὲρα ἢ ἀδερφή, τί ἔχει κιόλο κλαίει;

— Δὲν ξέρω, στὰ μάτια μου... δὲν ξέρω...

— Μὰ κ' ὁ πατέρας ὅλο τὴ μαλώνει;..

— Νὲ σὲ χαρῶ δὲν ξέρω...

Κ' ὅστερα μού εἶπε σὰν σκέφτηκε γιὰ λίγο·

— Μὰ καὶ σὺ τί ἔχεις; Κάτι μού κρύβεις κακό... "Ελα πῆς το μού γιατί... ξέρεις... "Ελα πῆς

μου...

Περνοῦσε ἀπὸ τὴν κάμαρα ἢ μητέρα πηγλίνοντας σὶν τραπεζαρία. Στάθησε ἀκούοντας τὴν ἀδερφοῦλα μου, μᾶς κοίταξε, καὶ εἶπε·

— Τί σὲ ρωτᾷ, Θεανῶ;

— Κάτι γιὰ... γιὰ κάτι... Καὶ κατέβασα τὰ μάτια σὶν πάτωμα.

— Γιὰ τί;..

— Νὲ γιὰ σὲς... γιὰ τὸν πατέρα... ξέρω καὶ γώ...

"Ἡ μητέρα ἐκούνησε τὸ κεφάλι· ὅστερα ξανάπε·

— Καλά... καὶ σὺ τί τῆς λὲς;..

— Τί νὰ τῆς εἰπῶ;..

— Γιὰ ὅ,τι ξέρεις...

— Καὶ τί νὰ ξέρω;.. εἶπα κοιτάζοντάς τη μὲ φόβο, ἐρωτηματικὰ στὰ μάτια, σὰ νὰ μάντευα ὅτι κατέχει πῶς ἐγὼ κάτι θὰ ξέρω, δὲν ἦταν ἀλλοιῶς παρὰ κάτι νὰ ξέρω...

— Μητεροῦλα, καλὴ μου μητεροῦλα, εἶπα μονάχα καὶ πιάνοντάς της τὸ χέρι τῆς τὸ καταφιλονα, καὶ τὰ δάκρυά μου τὸ βρέχανε.

— Σῶπα τώρα, μού εἶπε, σῶπα. Αἶ, καὶ τί ἔχεις; Ὁ θεὸς θὰ τὰ φέρῃ δεξιά... θὰ γένη καλὰ κ' ὁ πατέρας σου... καὶ δὲ θὰ ζοῦμε ἔτσι...

— Μητέρα! ἐκλαίει τ' ἀδερφοῦ μου.

— Μαννούλα μου, εἶλεγα γώ, μὰ τί ἔχει ὁ πατέρας; Εἶνε ἄρρωστος;

— Ἐλάτε τώρα νὰ κάτσετε ἢσυχα, κακόμοιρα παιδιὰ, καὶ νὰ κάμετε τὴν προσευκὴν σὶν Παναγία, νὰ μᾶς δώσει τὴν υγείαν...

Δὲν ἀποτέλειωσε ποῦ ἀκούσαμε στὴ σάλα τὴ φωνὴ τοῦ πατέρα, κ' ὅστερα τὸ γέλοιο τοῦ ἐτρῆνταξε τὸ σπῆτι. "Ἡ μητέρα μισάνοιξε τὴν πόρτα τῆς κάμαρας ν' ἀκουμαστῆ. Γελῶσε πάντα, καὶ φώναζε·

— Γιάννη, καλῶς μᾶς ἦρθες, παιδάκι, ποῦ σὲ γέννησα μέσα στὴ θάλασσα! "Εἶσι σὲ γέννησα! Χα! χα! "Ὅστερα ἀκούσαμε τὴ φωνὴ τοῦ Γιάννη ποῦ ρώταγε ποῦ εἴμαστε, καὶ ὁ πατέρας γελώντας πάντα, τοῦ ἀπεκρίθηκα πῶς εἴμαστε μέσα, καὶ κάνουμε τὴν προσευκὴν μας. "Ἡ μαννούλα χλόμιασε ἀκούοντας ἔτσι.—Τί, εἶπε, μᾶς μάντεψε πῶς θὰ κάναμε τὴν προσευκὴν μας;

— Γιάννη, καλὸ μου παληκάρη, τοῦ λέγε, ἐποῦτα σου τὰ λουλούδια τὰ πᾶς τῆς Θεανῶς, δόλιε, καὶ τὰ κοψες γιὰ δαύτη; "Εσύ, τὸ παληκάρη τὸ ἐλεύτερο, ὁ ναύτης ποῦ δὲ γνώρισε παρὰ τὴ θάλασσα γιὰ μᾶνα... ποῦ θέφεται σὶν ἄφρο τῆς... γιὰ νὰκούσω; Γιάννη, καὶ τὸ τραγοῦδι σου, ἢ τὸ τραγοῦδι σου... Πότε, Γιάννη, θάρμενίσῃς καὶ σὺ;

Τὸ ἓνα εἶναι, ποῦ σὰ σταναχωρέθηκα κ' ἐφυγα ἀπὸ τῆ Σμύρνης, ποῦ δὲ μ' ἀφήσανε νὰ μιῶ ἀνά, γιατί ἔχουν ἐκεῖ ἀυτιά κ' οἱ τοῖχοι, καὶ κατέβηκα στὴν Ἀθήνα, ποῦ μπορεῖς νὰ τῆ φωνάζης ὅσο θὲς τὴν ἀλήθεια, μὰ δὲν τυχαίνει πάντα νᾶχουν οἱ ἄλλοι ἀυτιά,—ὁ φίλος μου ὁ Ταγκόπουλος, ὁ μεγάλος αὐτὸς παληκαρῶς τῆς πένης καὶ πρόμαχος τῆς Ἰδέας, μοῦ εἶχε διαλεγμένο ἀψηλὸ ἀψηλὸ κατοικη- μα, γιὰ νὰ μπορῶ νὰ κοιτάζω ἀπὸ κεῖ τὴν Ἀ κ ρ ὀ π ο λ η. Πρὶν ἀκόμα μὲ καλογνωρίση μὲ μάν- τερε ὁ φίλος, γιατί, μὴ θαρρῆς, ἔχει κ' αὐτὸς ψυχὴ ἀπὸ κείνες ποῦ β λ ε π ο υ ν.

Τὸ πιστεύεις; Κάθε στιγμή καὶ κάθε ὄρα ποῦ βρισκόμουν ὄρθιος μὲς στὸ τρίπατο ἐκεῖνο φώλια- σμα, καὶ ποῦ ὁ ἀλύπητος ἥλιος δὲ μ' ἄφινε νὰ βγῶ στεφανωμένος μὲ τῆς φαντασίας στεφάνι, νάκοιλο- θήσω τῆς φαντασίας Παναθηναϊκῆ συνοδία, καὶ νά- νεβῶ, νὰ γονατίσω καὶ νὰ λατρεύω τῆς φαντασίας μὴν Ἀθηνᾶ,—πήγαινα κ' ἀκκουμποῦσα στὸν ἐξώ- στη μου, καὶ δίχως μιλιὰ, δίχως μῆτε νεῦρο μου νὰ σαλεύη, θῶραγα, ὄλο θῶραγα. Ἐλεγε κ' ὁ ἀθάνα- τος Παρθενώνας εἶχε ἀπλωμένα οὐράνια φτερά, καὶ ζύγασε ἀνάλαφρος μὲσα στὸν καταδιάφανο ἐκεῖνο αἰθέρα. Ἐλεγε κ' εἶταν ἀνοιγμένη ἡ λαμπρότερη σελίδα τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπινου μεγαλείου, νὰ τῆ διαβάσῃ ὁ κόσμος καὶ νὰ λατρεύῃ. Εἶταν παρα- πολλὴ ἡ λάμψη τῆς, καὶ παραπολὸν τὸ ἕφος τῆς γιὰ νὰ τῆ διαβάσω. Στεκόμουν μόνον καὶ λάτρευα. Μόλις μόλις μπόρεσα μὲ ἰ ἀ λέξη νὰ βγάλω, — Γ α λ ῆ ν η. Τῆ γαλήνῃ ἐκεῖνῃ τῆς Ὑπέροτης Ὀμορ- φιάς, τῆς ὑπέροτης ἀλήθειας. Κι ὅσο συλλογιόμουν, ἀγαπητῆ μου, πῶς στάθηκε αὐτὴ ἡ γαλήνῃ ἀνώτερη, δηλαδή δυνατώτερη ἀπὸ τίς πῶ φοβερὲς ἐθνικὲς μας φουροῦνες, ἀφοῦ πολλές τους πέρασαν καὶ ξεχάστη- καν, κ' ἐκεῖνῃ ἀκόμα ὁ π ἄ ρ χ ε ι, ἄλλο ὄνομα νὰ τῆς βρῶ δὲν μποροῦσα παρὰ Θ ε ὀ τ η τ α. Στεκό- μουν λοιπὸν ἀμίλητος κ' ἀσάλευτος πάντα, καὶ λά- τρευα τῆ Θ ε ὀ τ η τ α.

Εἶταν πᾶ βράδυ σὰν ἦρθε ὁ Ταγκόπουλος, γιὰ νὰ βροῦμε περίπατο. Βγήκαμε, καὶ περνούσαμε ἀπὸ τὸ Σύνταγμα, κόσμο γιομάτο τόρα, νὰ πᾶμε κατὰ τίς Στῆλες.

— Νά τονά! Φωνάζει ἄξαφνα ἑξαλλος ὁ Ταγκό- πουλος.

Εἶταν Ἐ κ ε ἰ ν ο ς. Εἶταν ἐκεῖνος ποῦ καὶ βλέ- πει καὶ λαλεῖ καὶ ψάλλει καὶ τραλαίνει καὶ σὲ λ ι ὀ ν ν ε ι (ὁ Ψυχάρης τὸ εἶπε αὐτὸ) μὲ τὴν ἀκατανόητῆ του ψυχῆ, εἶταν ὁ ἀκριβὸς μου ὁ «Κωστάκης» ὁ Πα-

λαμᾶς. Ὁ μεγάλος ἐρημνέας τοῦ παλιοῦ Παρθενώ- να, ὁ νέος μας ὁ ποιητικὸς Παρθενώνας, ποῦ τὰ θεϊκά του φτερούγια ἕφος δὲν ξέρουνε μῆτε βάρους, ἐπειδὴ φτερουγίζουν ἀπὸ παντοῦ.

Διαβάζοντας τοῦ Παλαμᾶ ἓνα ποίημα, ἡ καὶ μόνον τὸ πλατὺ ὄνομά του, φαντάζεσαι ἄξαφνα κα- νένα μεγαλοκάματο γίγαντα. Κι ὅμως εἶναι ζουμ- πουλάκι μόνον ὁ νόστιμος, ὁ μικρὸς, ὁ χαριτωμέ- νος μου ὁ Κωστάκης.

Ἐπρεπε νὰ τὸ βλέπης τὸ χρυσὸ προσωπάκι του ὅταν ὁ Ταγκόπουλος τοῦ εἶπε πούδς εἶμουν. Ἀχίνο- βόλῃος σὰν τὸν πῶ λαμπρότερο στίχο του. Ἐμεινε ἄφωνος μὰ στιγμή. Μὰ ἔλεγε, τί δὲν ἔλεγε ἡ χαρού- μενη ὄψη του!

Εἶπαν πῶς εἶναι ἡσυχος ὁ Παλαμᾶς καὶ σιωπη- λός. Ἐγὼ τότε βροῖκα ὀμιλητικὸ, καὶ μάλιστα μελω- δικὸ ἴσα μὲ τὰ ἔργα του. Ἐτροχαν καὶ κατακυλιού- σαν ποτάμι τὰ χρυσὰ, τὰ ὀνειριασμένα, καὶ συνάμα τὰ κριτικὰ λόγια του ὄρες κ' ὄρες, κ' ἐκεῖνῃ τῆ βρα- δινῇ κοντὰ στὶς Κολόννες, καὶ τὴν ἄλλη, στὸ λαμπρὸ περιβόλι τῆς Κηβισσαῶς, ποῦ τόσο ὁμορφα τὴν περι- γραφε, καθὼς θὰ εἶδες, ὁ «Δῆμος Νησιώτης».

Ποτὲς ἡ ψυχὴ μου δὲν ἦπυε τόση— ἄ γ ἄ π η νὰ πῶ δὲν μπορῶ, ἀφοῦ ἔχω τῆ δικῆ σου ἀγάπη— μὲ ἄ λ ῆ θ ε ι α μ α ζ ῖ κ ι ὁ μ ο ρ φ ι ἄ.

— Νά σοῦ γράψω τὸ τί ἔλεγε, εἶπες; Τὸ ἴδιο σὰ νὰ ζητᾶς νὰ στρεφογυρίση ὁ νοῦς μου μὲσα στῆς φαντασίας τῶστέρια, νὰ βουτήξῃ μὲς στῆς ψυχῆς τίς φουροῦνες, νὰ πάρῃ ἀπ' ἄκρῃ σ' ἄκρῃ τὴν ἱστορία, καὶ νὰ γυρίξῃ μ' ἀχιτίδας γοργάδα μὰ τόνα, μὰ τῆλλο σημάδι τῆς, νὰ κρῖνῃ μ' ἀλάθνητη ζυγαριὰ τὰ πῶ ψιλὰ, τὰ πῶ δυσκολόπιαστα μαργαριτάρια ἐνὸς Σο- λωμοῦ, ἐνὸς Βαλαωρίτη, ἐνὸς Ψυχάρη ἢ ἐνὸς Πάλ- λη, νὰ ξεχώρῃ καὶ νὰ ξεδιαλύῃ ξεχασμένα καὶ θαμ- πωμένα περσάδια παλιῶν ψαλιῶδων, ἀκόμα καὶ ξέ- νων—ἀδύνατα πράματα μοῦ ζητᾶς. Πολὺ καλλίτερα θὰ κάμης, σὲ βεβαιώνω, ψυχῆ μου, νὰ διαβάσῃς, ἄς ποῦμε τὸν ἀμίμητο ἐκεῖνο «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου», ποῦ τὸν διάβασε τόρα τόρα ὁ Πάλλης καὶ μοῦγρα- ψε, μὲ τὸν ἀπλό, μὰ ἀδίσταγο τρόπο του, μὰ κρίση ποῦ δὲν ταιριάζει ἐγὼ νὰ τῆ μεταπῶ, ἐπειδὴ ὁ ἴδιος πρέπει νὰ μᾶς τῆ δημοσιέψῃ μὰ μέρα.

Θυμῶσαι σὰ μᾶς ἔλεγε ὁ φίλος ὁ Κάππας μας αὐτοῦ κάτου πῶς δὲν τὸν νοιώθει τὸν Παλαμᾶ; Κα- θόλου δὲν τὸ παραξενεύτηκα, μὰ τὸν Παρθενώνα! Γιατί—καθὼς τὸ εἶπε δὲ κ' ὁ Δ. Νησιώτης—ὁ Πα- λαμᾶς ἀπλώνει σὰ μεγαλοφάνταστα καὶ παναρμόνια τραγούδια του ὀλη τῆς Σ κ ἔ φ η ς τῆ λαμπρόδα».

Πρέπει λοιπὸν κ' ἐμεῖς νὰ κρατᾶμε τοῦλάχιστο μὲ λ α μ π ἄ δ α ἀπὸ σκέψη, κ' ἄλλη μὰ ἀπὸ μάθηση καὶ μελέτη, γιὰ νὰ χαροῦμε τὴν τέχνη του. Ὅποιος θέλει τὴν Τέχνη γλυκόποιο ζαχαρόνερο, δὴν λογά- μα ἀγάπης ἢ πόνου ἢ καὶ χαρῶς, κάτι νοιώθει ἀπὸ αἴσθημα ἢ κ' ἀπὸ Τέχνη, ἀπὸ Μεγάλῃ Τέχνη ὅμως ὄχι.

Ἔστερ' ἀπὸ τέτοιες ἀτύλαφες, ἀδερφοῦλα μου, πῶς νὰ μὴ γυρίσω ἐδνησιμένος; Καὶ πῶς νὰ μὴ σὲ λατρεύω ἀκόμα πῶ βαθυτέρα καὶ πῶ πονεμένα; Μὲ τέτοια λατρεία θὰ σὲ θυμηθῶ πάλε καὶ θὰ σοῦ ξαναγράψω, γιατί ἔχω ἀκόμα κάμποσα νὰ σοῦ πῶ.

Ὁ ἀδερφός σου
Α. Ε.

— Ὁ κ. Καλοσύτης, Λατίνος ἀνὴρ καὶ λόγου του, ἔκανε μὰ κωμῶδια, ἐνῶ μποροῦσε ἀξιόλογα νὰ κάνει δὴν καὶ τρεῖς; τὴν εἶπε ὁ Ὀμογενῆ, καὶ τὴν παράστησε στὴ Νεάπολη τὴν περασμένη βδομάδα.

— Στὴν περίφημη αὐτῆ κωμῶδια βριστόταν ὁ Ψυχάρης, ὁ Πάλλης καὶ κάθε δημοτικιστής, ἴσως γιατί δὲ στέλ- λουν ἔργα τους στὸ Λαοσάνειο, καὶ μὲσα στ' ἄλλα παρου- σιαζότανε, μᾶς εἶπαν, κ' ἓνας ποιητὴς δημοτικιστής ποῦ διακόνειε γρήματα ἀπὸ τὸν Ὀμογενῆ, ἀπαγγέλοντάς του ποιήματα, ποῦ δὲ δημοσιεύονται οὔτε στὸν «Ἀκρίτα».

— Ὁ λέγαμε πῶς αὐτὸ εἶναι βρωμερὴ συκοφαντία, σὰν κάθε ἄλλη τῶν καθαρουσιάνων, ἄ δὲ μαθαίναμε πῶς πέρου στὴν Αἴγυπτο ἓνας τάχα ποιητὴς καὶ τάχα δημοτι- κιστής παράστησε τὴν ἴδια σκηνὴ στὸ φυσικὸ μὲ κάποιον ὁμογενῆ μας ἐκεῖ κάτου.

— Πῆγε δηλ. σπίτι του τὰ Χριστούγεννα, στάθηκε μπροστά του μεγαλόπρεπα, τοῦ ἀπάγγειλε τὰ Χριστού- γεννα, ἀφιερωμένα στὴν κάσσα του, κ' ὕστερα μὲ τρόπο τοῦδεῖς πῶς πρέπει νὰ πλερωθεῖ γιὰ τὸν κόπο του.

— Ὁ κ. Καλοσύτης αὐτῆ τῆ σκηνῆ, λένε, ξεμεταλ- λεύτηκε γιὰ νὰ βρῖσει καὶ συκοφαντήσῃ τοὺς δημοτικι- στάδες, μὰ τόσο ἄσκημα τὴν ἔγραψε καὶ τόσο ἀνοστα τὴν ἔπαιξε ὁ θεατρίνος, ποῦ ἡ συκοφαντία καὶ ἡ βρισιὰ μετα- μορφώθηκε σ' ἔπαινό μας. Νὰ τί θὰ πῆ Τέχνη μὲ φορᾶ!

Ἐνας λογιώτατος ὅταν ἀπάντησε κάποιον φίλο του τοῦ εἶπε:

— Ἀπόψε σ' εἶδα τὸν ὕπνο μου καὶ σὲ χαί- ρετῆσα.

Κι ὁ ἄλλος:

— Νὰ μὲ συμπαθῆς ποῦ δὲν τὸ πρόσεξα.

Ἐνας λογιώτατος ἀγόρασε κάποτε σπίτι καὶ σκόφτοντας ἀπὸ τὸ παράθυρο φωτοῦσε τοὺς διαβάτες:

— Μοῦ μοιάζει;

— Σὰ θέλει ὁ θεός, τοῦ χρόνου.
— Κραθοκίρης νὰ γενῆς μὲ μέρη.
— Εὐκαριστῶ, νᾶσαι καλά.
— Πάρε, Γιάννη, πάρε τὰ λουλούδια, καὶ μύ- ρισε μὲ δαῦτα τῆ θάλασσα. Κάλλιο στὴ θάλασσα, κακόμοιρο παιδί, κάλλιο στὴ θάλασσα.
— Μὰ τᾶφερα τῆς κυρᾶ Θεανῶς...
— Τὸ ἴδιο θῆνε... καλὰ, δὲς τὰ τῆς Θεανῶς...
— Μητέρα, εἶπα τότες χαιρᾶμενη, σὰν καλὸς εἶνε ὁ πατέρας σήμερα! τὸν ἀκούς, μητέρα;
Ἡ μητέρα δάκρυζε κούγοντάς τονε νὰ μιλή μὲ τέτοια καλωσύνη καὶ εὐγενικότη στὸ Γιάννη.
— Καλῶς τονε τὸ Γιάννη. Καλῶς τονε, εἶπαμε στὸ Γιάννη ποῦ τὸν εἶδαμε νὰ χρεταῖ. Κεῖνος λα- χανιάζοντας, καταϊδρωμένος, μοῦ πρόσφερε τὰ λου- λούδια του, καὶ κατατρομασμένος ὄλο καὶ τήραζε κατὰ τὴν πόρτα μὴν ἔρχεται ὁ πατέρας. Στριφογύ- ριζε καὶ κοίταζε μὰς ζαφνιασμένος. Ἔστερα συνερ- χάμενος μὲ ζύγωσε καὶ μοῦ εἶπε σιγαλά:
— Τί ἔχει; Μὴ θύμωσε μὲ τὰ μένα;
— Ὅχι, δὴλιε Γιαννάκη, τοῦ εἶπα, καὶ τί ἔχει μὲ τὰ σένα;
— Μὰ ξέρω καὶ γῶ. Παραξένο πράμα. Σὰν ξένο μὲ κοίταζε. Εἶπα: πρῶτῃ βολὰ μπαίνω σὲ τοῦτο τὸ σπίτι μὲ λουλούδια; Ἄχ, ἔτσι τό χεῖ ἡ μοῖρα

μου μένα. Ὅλο νὰ σκοντάφτω... Ὅλο καὶ νὰ μὲ συντυχαίνει ὁ σατανᾶς. Ὅλο ἀπὸ δῶ μέσα...
— Μὴ βλαστημᾶς, Γιάννη, τοῦ εἶπε ἡ μητέρα μου φεύγοντας μὲ τὴν ἀδερφοῦλα μου κ' ἀφίνοντάς μας μόνονους.
— Μὴ βλαστημᾶς... Ποτὲς μου δὲ βλαστημήσα. Βοήθειά σας ἡ Θεοτόκος...
Σῶπασε τόρα, καὶ πάλι παραγμένος ἀκούγε κά- ποιους χτύπους στὴ σκάλα.
— Ἐρχεται, μοῦ εἶπε...
— Μπᾶ σὲ καλὸ σου, τί τρέμεις ἔτσι;
— Τρέμω... τρέμω... νὰ γιατί. Χτὲς μᾶζεσα πεταλίδες στ' ἀκρογιάλι. Πέασε ἀπὸ τὰ βράχια, μὲ καλημέρισε, καὶ μοῦ φώναξε νὰ πᾶω σιμά του. Ἔστερα σὰν ἐπῆγα μοῦ εἶπε σιγαλά:
— Εἶρεῖς τί σὲ κάνω...
— Γιατί, θεῖε; τοῦ εἶπα.
— Μὴν ξαναπατήσῃ τὸ πόδι σου στὸ σπίτι, γιατί θὰ σὲ ἀνοίξω σὲ δὴν. Πάντα καὶ σὺ μὲ τὰ λουλούδια σου... Τί δίζολο ἔχεις καὶ μάθησες τοὺς φράχτες, καὶ δὲν ἀφῆσες λουλούδι στὸν τόπο του... Τί ἔχεις μωρὲ καὶ σὺ... Μοῦλε;.. Ὅχι, μὰ τὸ καί, ὄχι!.. Κάτι ἄλλο ἤθελα νὰ σοῦ εἰπῶ... ἄ, ναί, ἤθε- λα νὰ σὲ εἰπῶ μούτσε... τοῦ καραβιοῦ μου!.. Χά! χά!.. χά!.. Ἐλα τόρα μπορεῖς νὰ ρχεσαι σπίτι μου...

ἀστειεύτηκα... μὰ κοίτα καλὰ ξέρεις, γιατί μὴ θαρρῆς πῶς δὲν δρίζω ἕσους ζῶνε στὴ στέγη μου!.. Μπᾶ, τοὺς κλωρίζω μακίστα... Κι ἂν θὲς νὰ δο- κιμάσῃς, κλέψε κανέναν καὶ θὰ θαραπαθῆς... Χά! χά! Οὔτε τοῦτο νὰ κάμης, οὔτε τῆλλο! Ἐλα, ἔλα, γειά σου Γιάννη!..
Ἔστερα σουφρώνοντας πάλε τὰ φρύδια καὶ τη- ράζοντας κατὰ τὰ βράχια ξαναεἶπε:
— Ὀγού, καὶ σὺ μαῦρε ἀνθρώπε. Ποῦ πᾶς καὶ τριγυρνᾶς ἐδῶθε κείθε;.. Ἐκρμένιστο καράβι. Κα- κότυχε ἀνθρώπε, δούλευε, πελικά, τρώχαι, σκάρτε, ἴδρωνε. Ἰδρωνε, καὶ φτῖνε τὸ αἷμα, καὶ τί ἀπόλαψη στερνά;.. Τί τῶφελο;.. Ἐνα κέρατο χρυσό... ἓνα ἐλαφίσιο κερατάκι... Χά! χά! χά!.. Κακοντέλη μου Γιάννη, τί μωρὲ καὶ σὺ βουρλίστηκες;.. Γιὰ πῆς μου στ' ἀλήθεια, ζῆς μωρὲ στὴ θάλασσα, στὴ μεγάλη σου θάλασσα, καὶ γυρίζεις ἀλλοῦ τὰ μάτια;.. Πῆς μου. Τί νοιώθει;.. Πονᾶς πουθενά, ἔλα τόρα, πῆς μου, καὶς πουθενά; Σκᾶς, καὶ πάλε ξαναράβεσαι, λυώνεις σὰν τὸ χιόνι στὸν ἥλιο, ἀνεβάνεις κορφῆς καὶ γχερμίζεσαι στὶς ἄβυσσες;.. Καὶ πάλε πηδᾶς στὸ χορὸ τοῦ κυμάτου καὶ στὰ ξάρτια βρῖσκεσαι, ταξειδεύεις στὰ νέφια καὶ φεύγεις στ' ἀγέρια; Ποῦ πᾶς, ποῦ σὲ φέρνει ἡ Μοῖρα, ἢ καὶ σὺ καθάληκες, μωρὲ, καὶ στέκεις καθαλάρης;.. Κακοντέλη Γιάννη!..

ξια σχολεία στίς πόλεις καί στίς πρωτεύουσες τῶν Δόμων. Σιγά, σιγά σέ χωριά μέ χίλιους καί μέ ὀλιγώτερους κάτοικους.

Κανέναν μαθητή δέ θά φέβγη ἀπό τὸ Λαϊκὸ σχολεῖο ἂν δὲν ἔχη ἀποδειχτικὸ ὅτι πέρασε καί τίς ἑφτά τάξεις, ἐκτός ἂν ἡ ἡλικία του περνάει τὰ 15 χρόνια.

Ἴσως πολλοὶ δασκάλοι θά ἀντιλογίσουσι στήν ἰδέα μου τούτη λέγοντας, πῶς θά μπορέσῃ ἕνας δάσκαλος νά διδάσκη σ' ἑφτά τάξεις; Τοῦτο δὲν εἶνε καθόλου δύσκολο. Μὲ μιᾶς φαίνεται δύσκολο. Μὰ σάν ἕνας δάσκαλος ἔχει θέληση καί ἀγάπη, πρόγραμμα καί ὠρολόγιο σχολικὸ ἀνθρωπινὸ προπάντων δὲ πειθαρχία καί τάξη, ὅλα πιτυχαίνει. Ἄν ἔχη ὅλα τούτα καί ἕναν μεγάλο κῆπο γιὰ νά ἀπασχολῇ τίς ἀνώτερες τάξεις στὰ πρακτικὰ πού εἴπαμε μαθήματα, ἂν ἔχη ὅλα τὰ ὄργανα καί τοὺς τρόπους πού πρέπει νάχη ἕνα ἑφτατάξιον Ἑνωτικὸν σχολεῖο, τότε μὲ τὴν ἀλήθεια θά εἶνε βασιλεὺς εὐτυχημένος, γιατί δὲ θά ζήρῃ πῶς τοῦ περνοῦν οἱ πολὺτιμες ὥρες του. Ἐπειτα ἕνα ἑφτατάξιον σχολεῖο γιὰ ἕνα χρόνο θά ἔχη ἕνα δάσκαλο, τοῦ χρόνου θάχη δύο καί τὸν τρίτον χρόνο τρεῖς.

Τέτοιο λοιπὸν πρέπει νῆνε τὸ Λαϊκὸ Σχολεῖο. Τώρα ἂς δοῦμε πῶς πρέπει νῆνε τὸ Διδασκαλεῖο πού θά φτιάχνῃ τοὺς Δασκάλους τοῦ Λαϊκοῦ σχολεῖο.

Στὸ Βασίλειον πρέπει νῆνε ἕνα μοναχὸ Διδασκαλεῖο. Θά ἰδρυθῇ σὲ μιὰ πόλιν ἢ χωριὸν τοῦ Βασιλείου πού νῆνε κεντρικὴ θέσις καί νά φημιζέται γιὰ τὸν καλὸν ἀέρα του, γιὰ τὰ περίσσια νερά του καί γιὰ ἄλλες φυσικὰς χάρες. Τὸ κτίριον πρέπει νῆνε ὠραῖο, πλατύχωρο, μεγάλο, σὲ ὑψηλὴ θέσις μὲ κῆπον ἀπέραντο, μὲ δεικτικὰ, μὲ λουτρά, γυμναστήριον, σκιουπητήριον, μὲ δωμάτια συνδιλέξεως, χοροῦ καί παραστάσεων. Μὲ τμήμα γεωργικόν, μὲ ἐργαστήριον χημικόν, μὲ τμήμα τεχνικόν, ἐμπορικόν καί ναυτικόν. Ἐνα τέτοιο Διδασκαλεῖον θά στοιχίσῃ βέβαια ἕνα ἢ δύο ἢ καί τρία ἑκατομμύρια μὲ τὰ χρειαζόμενα ὄργανά του, μὰ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι βλέποντας κάθε πατριώτης ἀληθινὰ ἔργα καί ὄχι μπαλώματα θά βοηθῆσῃ μὲ τὸ χρήμα του κάθε Κυβέρνησις μὲ τέτοιους σκοπούς. Ἡ φοίτησις στὸ Νέον Διδασκαλεῖον θά κρατῇ 4 χρόνια. Ἡ λειτουργία του σὲ ὅλα θά εἶνε Στρατιωτικὴ καί ὀλοῦθε θά βασιλεύῃ ἡ πειθαρχία, πού τόσο τὴ χρειαζόμεσθε μεις

οἱ Ρωμαῖοι. Κάθε μαθητὴς πού θά γράφεται στὸ Νέον Διδασκαλεῖον, κατόπι αὐστηρῆς ἐξέτασης, θά παρουσιάσῃ πιστοποιητικὸν ὅτι εἶνε περασμένος τὰ 16 χρόνια καί θά ἐξετάζεται ἀπὸ τρεῖς γιατροῦς, ἂν εἶνε τὸ κορμὶ του καί ὁ ὄργανισμὸς του γερός. Οἱ διδασκαλιστὲς θά τρέφονται καί θά παιδεύονται στὸ Διδασκαλεῖον πλερώνοντας 50—60 δραχμὲς τὸ μῆνα. Τὰ βιβλία, τὰ φορέματά τους καί ἡ τροφή τους, μ' αὐτὰ τὰ χρήματα θά πλερώνονται. Ὅλοι θάχουν μιὰ ὁμοίαν φορεσίαν, θά τρώγουν σὲ κοινὰ τραπέζια, πού θά βρίσκονται κάθε μέρα 3 ἀπὸ τοὺς καθηγητάδες των καί κάθε Σάββατον ἢ Κυριακὴν ὁ ἴδιος ὁ Διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου. Ἡ φοίτησις θά εἶνε 8 1/2 μῆνες τὸ χρόνο. Τὰ δωμάτια τοῦ ἔθνους στρατιωτικὰ. Ἡ ἔγερσις στρατιωτικὴ καί κατόπι ἀπ' αὐτὴν λουτρὸν καί ἄσκησις. Καί ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τοῦ Διδασκαλείου πρέπει νά βγῇ ὁ Κλασικισμὸς, κ' ἡ Γραμματικὴ ἢ φορτικὴ. Θά διδάσκονται ὅσα χρειαζούνται γιὰ τὴν ὠφέλεια, γιὰ τὴν πρόοδον καί γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Λαοῦ. Δηλαδή ἡ Γεωγραφία μ' ὅλους τοὺς κλάδους της, ἡ Κτηνοτροφία, ἡ Ἐμπορικὴ κ' ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, ἡ Ναυτιλία, ἡ Πρακτικὴ Χημεία, ἡ Χειροτεχνικὴ, Ἰχθυογραφία, Ἀγροπλαστικὴ, Πλαστικὴ, Ζωγραφικὴ, Μουσικὴ, Τραγούδια, Στρατιωτικὴ ἄσκησις καί Σκοποβολή. Στὸ Κατάστημα τοῦ Διδασκαλείου θά ὑπάρχουν τυμπανιστὲς καί σάλπιγγες. Οἱ μαθητὲς πού προχωροῦν καί δείχνουν ἐπιμέλειαν στίς στρατιωτικὰς ἄσκησεις ἢ στὴ σκοποβολή, θά προβιβάζονται στὸ βαθμὸν τοῦ δεκανεῖα ἢ τοῦ λοχία, πού τὸν βαθμὸν τοῦτον θά φέρουν ἢ στὸν πόλεμον, ἢ σὲ μεγάλα γυμνάσια στρατιωτικὰ, ἢ ὅταν θά καταταχθοῦν ταχτικοὶ γιὰ 6 μῆνες ὑπηρεσίαν στὸ Στρατό. Κάθε ἀπόγειον οἱ μαθητὲς θά κάμνουν δύο ὥρες περίπατον, ἢ στρατιωτικὰς ἄσκησεις, ἢ γυμναστικὰς καί τὸ χειμῶνα χορὸν κάθε βδομάδα. Κάθε Κυριακὴν κατόπι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν θά πηγαίνουν μὲ τὸν στρατιωτικὸν δάσκαλόν τους καί μὲ τὸν γυμναστικὸν σὲ ἐξοχικὴν ἐκδρομὴν. Ὑστερα ἀπὸ τὸ γυρισμὸν ἀνάπαυσιν, μελέτην καί γυμναστικὴν. Κατόπι ἀπὸ τίς 2 τὸ ἀπόγειον ὡς τίς 7 ἢ 8 τὸ βράδυ βγάλαμα, λευτεριά καί συναναστροφὴν μὲ τὴν κοινωνίαν τοῦ χωριοῦ ἢ τῆς πόλεως. Τὸ βράδυ ἂν ὑπάρχῃ στὸν τόπον θέατρον, ἢ ἄλλοιῶς διάλεξις ἢ καμμιά παράστασις ἀπὸ τοῦ ἴδιου μαθητὴς στὴν αἴθουσαν τῶν παραστάσεων.

Οἱ Κυριακάτικες ἐκδρομὲς θά γένονται μὲ τύπον

στρατιωτικόν. Μὲ σάλπιγγες καί μὲ τύμπανα καί μὲ διάφορα Ἐθνικὰ καί πολεμικὰ τραγούδια, πού θά ψάλλουν στὸ δρόμον οἱ μαθητὲς (τοῦτο γίνεται σήμερον στὴ Βουργαρία). Κάθε ἀνοιξὴ οἱ μαθητὲς τῶν δύο τελευταίων τάξεων θά πηγαίνουν δεκαπέντε μέρες στὴν ἐξοχή, ὅπου καὶ θά περνοῦν στρατιωτικὴν τοῦ πολέμου ζωὴν, θά κάμνουν πολεμικὰ γυμνάσια μὲ ταχτικὸν στρατό καί θά παρατηροῦν καί θά μελετοῦν ἀπὸ σιμὰ τὴ φύσιν.

Στὴ βαθμολογίᾳ ὅλα τὰ μαθήματα θάχουν τὴν ἴδιαν ἀξίαν. Οἱ βαθμοὶ θῆνε 8. 9. 10. Ἄν ἕνας μαθητὴς φοιτήσῃ δύο χρόνια στὴν ἴδιαν τάξιν καί δὲν προβιβαστῇ διώχεται ἀπὸ τὸ Κατάστημα.

Ὁ βαθμὸς τῶν νέων δημοδιδασκάλων (δὲ θά λέγονται πλιά ἔτσι, ἀλλὰ παιδαγωγοὶ) θά εἶνε ἕνας καί ὁ ἴδιος σὲ ὅλους. Ὅσοι βγαίνουν ἀπὸ τὸ Νέον Διδασκαλεῖον παιδαγωγοὶ θά διορίζονται στὴν ἀρχὴν σὲ χωριά πού ἔχουν πληθυσμὸν κάτω τῶν 700 κατ. μὲ μισθὸν 100 δραχμ. τὸ μῆνα. Ἐπειτα ἀπὸ 3 χρόνια καί κατόπι ἐξέτασης θά διορίζονται σὲ χωριά πού ἔχουν πληθυσμὸν 700—2000 κατ. μὲ μισθὸν 130 τὸ μῆνα, καί κατόπι ἀπὸ τέσσαρα χρόνια καί ἐξέτασιν, ἂν εἶνε θέσις ἄδεια, νά διορίζονται σὲ πόλεις μὲ πληθυσμὸν 2 χιλ. καί πάνου, μὲ μισθὸν 180 δραχμ. τὸ μῆνα. Κάθε δὲ παιδαγωγὸς κατόπι ἀπὸ 10 χρόνια ὑπηρεσίαν καί κατόπι ἐξέτασιν θά διορίζεται σὲ ἄδεια θέσις διευθυντῆ λαϊκοῦ σχολεῖο τῆς πόλεως, μὲ μισθὸν 200 δραχμ. τὸ μῆνα.

Κάθε διευθυντὴς λαϊκοῦ σχολεῖο πόλεως, πού νάχει πληθυσμὸν ἀπὸ 3 χιλ. καί πάνου, κατόπι ἐξέτασης καί ἂν ἔχη 15 χρόνια ὑπηρεσίαν θά διορίζεται ἢ Ἐπιθεωρητὴς τῶν λαϊκῶν σχολεῖων μὲ μισθὸν 300 δραχμ. τὸ μῆνα ἢ καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας καί τῆς Παιδαγωγικῆς στὸ Διδασκαλεῖον. Ἄν ἕνα λοιπὸν τέτοιο Διδασκαλεῖον καί Λαϊκὸν σχολεῖον φτιάξουμε δὲ νομιζέτε ὅτι γιὰ τὴ δύστηνη Πατρίδα θά εἶνε τοῦτο Λευτεριά καὶ Ἀνάστασις; Δὲ νομιζέτε ὅτι ὅλα τὰ κακὰ θά διορθωθοῦνε καί ὅτι τὸ Ρωμαϊκὸν θ' ἀρχίσῃ ν' ἀναπνέῃ καί νά βαδίξῃ μὲ στερεὸν καί δυνατὸ βῆμα στὴν εὐτυχίαν, στὸν πλοῦτον, στὴν πειθαρχίαν, στὴν ἐργασίαν, στὴν χαρὰ καί στὴν Δόξαν; Δὲ νομιζέτε ὅτι σ' ἀλήθειαν θά αἰστανθῇ ἀπ' ἄκρην σ' ἄκρην ὅλη ἡ Ἑλλάς μιὰ ἀληθινὴ Ἀνάστασις, μιὰ ἀληθινὴ Λευτεριά; Δὲ θ' ἀκούεται κάθε μέρα μιὰ φωνὴ πού νά λέει «Ἀνασταίνεταί»; Τώρα ἂς ξαναῖμε στὸ Λαϊκὸν σχολεῖον. Οἱ τελειόφοιτοι τοῦ Λαϊκοῦ σχολεῖο θά μπαίνουν ἔπειτα

ἀποκίον γυρίζοντας ὅλη νύχτα, ὅλη νύχτα... Τὸ χειμῶνα κρυώνω λίγο... μὰ ζεσταίνουμαι τρέχοντας σ' ἀκρογιάλι, καί πάλι ξαναστέκω γιὰ ὦρα... Κ' ὕστερα βῆνω μὲ τὸ νοῦ μου ἐσᾶς κοντὰ, νά ἐκεῖ στὸ παραθύρι μὲ τίς γλάστρες, πού τώρα δὲν εἶνε ἄσπρα, καί μιλῶ, ἢ καί δὲ μιλῶ διόλου... Καί σεις ποτές δὲ λείπυτε ἀπὸ δῶ, ἀπὸ τὸν τόπον μας... δὲν πάτε σεις ποτές μακριὰ... Πῶς νά σᾶς τὸ εἰπῶ, πῶς νά σᾶς... νά, μοῦ φαίνεται πῶς ὀλοῦθε ἐσεῖς εἰσάστε, καί στίς στρατὲς, καί σ' ἀκρογιάλια, ὅπου κι' ἂ σταθῶ... μὰ ὕστερα πάλι λαχανιάζοντας ἀπὸ τὸ πολὺ τρέξιμον, στέκω, χωρὶς νά σκέφτουμαι, καί μοῦ φαίνεται πῶς γυμνάζει γύρω ὁ κόσμος ἀπὸ μᾶς, ἀπὸ μένα, πού βλέπει καί σᾶς, ἐμένα, δηλαδή σᾶς, πού πάντα εἰσάστε σ' ἕνα παραθύρι ὅλου τοῦ κόσμου... Μπα, μὲ καταλαβαίνετε, ἢ σᾶς τὰ λέω ντίπ μπερδεφτὰ καί δὲν ξέρω πῶς τὰ λέω... Ἐτσι νά σκάψω μέσα στὸ γυαλὸν πολλὰς βολὰς μοῦ ρχεται νά ἰδῶ ἂ θά σᾶς ἰδῶ στὸ βυθόν... Παράξενον πράγμα πῶς ζῆ κανέναν ἔτσι, δηλαδή σᾶ νά προβατῶ στὰ μπαμπάκια τότες πού ἐτοῦτα οὐλα συλλογιέμαι, σάν νά τρέχω στὰ τριαντάφυλλα... Καί οὐλα ἔτσι γιὰ νά μάθω νά σᾶς τραγουδάω σάν τὸ θέλτε καποτε κάτου ἀπὸ τὰ παραθύρια σας... ἕνα παλιὸ τραγούδι, τὸ θυμόσαστε; Ἐλα...

— Σῶπα, μὴν τὸ εἰπῆς, τοῦ εἶπα.
— Γιατί, κυρὰ Θεανῶ;
— Δὲ θέλω νά τὸ εἰπῆς... εἶνε μάγιον... εἶνε κακό...
— Καλὰ, μὰ γῶ τὸ λέω τὴ νύχτα πάντα.
— Τὴ νύχτα πὲς το ὅσο θέλεις...
— Κ' ὕστερα τί θά εἰπῇ σάν τὸ εἰπῶ;..

Στάθηκε λίγο. Ἐγὼ ζύγωσα σιμὰ του. Ὁ τρόμος τοῦ πατέρα βασιλευε γύρω μας, μέσα μας. Ἐσκολοῦθησε κοιτάζοντάς με πάντα μὲ ἐγνοία καί λαχάρα.

— Πόσες νύχτες τὸ εἶπα. Ἐνα τραγούδι εἶνε, τί εἶνε. Μιὰ ρουσιά ἀπὸ μέσα του κανέναν, ἀπὸ τὸ νερούλι πού στάζει ἀγιασμένο στὴν ψυχὴ του... Εἶδες ἐκεῖ, νά στέκω ὦρες χωρὶς ἀποστασίαν, καί νά λέω, νά λέω λόγια μονάχος... Νά, στέκω σᾶ σιμὰ στὸ σπιτί, περπατῶ ὕστερα ἀργά, σιμῶνω πάλι στὸ ἀγκωνάρι, τὸ πιάνω, μάρμαρον... Σηκώνω τὰ μάτια στὸν οὐρανόν, στὸ παραθύρι, καί πάλι λέω: «Γιὰ κοίτα οὐρανός, μωρὲ οὐρανός! Τί τάχα νῆνε ὁ οὐρανός; Τί νῆνε τᾶσπρα, πού σπιθολογᾶνε σᾶ σκοτίτες τῆς νύχτας; Νά ὁ γυαλὸς πού δὲν ἔχει φῶτα... ὁ γυαλὸς μαθὲς πού πᾶει θεόμακρον, καράβι δὲν τονε ἀποσῶνει σὲ μιὰ ζωὴ... Μωρὲς γυαλός!.. Ὑστερα πάλι ποῖος θά μοῦ εἰπῇ τί κάνει ὁ θεός

ἐκεῖ ἀπάνου; Κανέναν ἄθροπος δὲ ζῆ σάν κείνονε. καί κανέναν ἄθροπος; κι' ἂ δὲ σῶνει του γιὰ σπιτί ὁ οὐρανός, μωρὲ θεός, ἔρχεται καί στὸν ἀπάνου κόσμον. Μωρὲς θεός!.. Καί περπατῶ, καί σὲ βρίσκω πάλι. Μοῦ φαίνεται πῶς μοῦ δίνεις τὸ χέρι, ἔτσι σάν ἁγίας Βαρβάρας χέρι, ταμῆνο χέρι, καί σκύβω νά στὸ φιλήσω, καί σοῦ τὸ φιλῶ, νά ἔτσι μοῦ τὸ δίνεις... Ἐτσι σοῦ τὸ φιλῶ...

Καί μοῦ πῆρε τὸ χέρι, καί μοῦ τὸ φίλησε, μοῦ τὸ φίλησε σάν παιδάκι, τότες βολὰς, τότες μακρινὲς βολὰς, ὡς πού πῆγε νά λιγοθυμήσῃ. Καί γῶ τὸν ἄφηννα κεῖ, ἔτσι σάν ἀκαταμῆνη, ὡσάν μαγεμένη, νοιώθοντας πῶς εἶνε ὁ Γιάννης, ὁ καλός, πού φέρνει τὰ λουλούδια, ὁ Γιάννης πού τόσο τὸν ἀγαπάγαμε.

— Μή, νά σὲ χαρῶ Θεανῶ, μή, φτάνει, σοῦ εἶπα, καί σοῦ πῆρα τὸ χέρι, πού δειγνες πῶς σοῦ τὸ φιλοῦσε ὁ Γιάννης. Φτάνει, φτάνει...

— Τί ἔχεις Ἀντρέα; Μπάς καί εἰσαι κακὰ; Τί σοῦ συνέθηκε; Γιατί εἶσαι γλωμὸς καί τρέμεις; Ἐλα τώρα, ἀστειεύμαστε τότες, πάντα ἀστειεύμαστε... Μὴν εἶσαι ἄρρωστος;.. Ἄ, καί, θυμᾶμαι πού πάντα γλωμῶναις... Ὁ Γιάννης, ὁ Γιάννης τί μπαίνει, ἔτρεγε, τραγούδα κ' ἔλαιγε κιόλα. Ἐλα τώρα, στάσου καλὰ. Ἐσὺ δὲν εἶσαι παρὰ ὁ μεγάλος μου ἀδερφός, κι' ἀκούς ἐσὺ ἐμένα ἐκεῖδᾶ, ἦσυχα καί

ἀπὸ ἐξέταση στὴν Προπαρασκευαστικὴ τάξη τοῦ Γυμνασίου ἢ στὴν Ἐπαγγελματικὴ σχολὴ τῆς πρωτεύουσας τοῦ Νομοῦ βγαίνοντας ἐπειτα ἀπὸ δύο χρόνια ἐπαγγελματίες. Γιὰ τὴν προαγωγὴ τῶν μαθητῶν τῶν λαϊκῶν σχολειῶν θὰ ὑπάρχη σὲ κάθε πρωτεύουσα Νομοῦ μιὰ Ἐπαγγελματικὴ σχολὴ. Ἀκόμα θὰ ὑπάρχουν μιὰ κατώτερη πολυτεχνικὴ, γεωργικὴ, ἐμπορικὴ καὶ ναυτικὴ σχολὴ. Οἱ τελειόφοιτοι τῶν λαϊκῶν σχολειῶν θὰ φοιτοῦνε δύο χρόνια σὲ μιὰ ἀπὸ τοῦτες τὶς σχολές καὶ ἂ βγοῦν ἄξιοι θὰ παίρνουν δίπλωμα Βῆς τάξης τεχνίτη, γεωπόνου, πλοίαρχου, ἐμποροῦ. Οἱ τελειόφοιτοι τῶν λαϊκῶν σχολειῶν θὰ διορίζονται τελωνοφύλακες ἢ πρώτης τάξης χωροφύλακες (στὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς, ποῦ πρέπει νὰ γενῆ μετὰ τὴν κατάρτησιν τῆς σημερινῆς ἀστυνομίας) ἢ δασοφύλακες Αῆς τάξης.

Οἱ τελειόφοιτοι τῆς Ἐπαγγελματικῆς σχολῆς καὶ ὅσοι θὰ ἔχουν δίπλωμα Βῆς τάξης τῶν πρακτικῶν σχολῶν, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἰδιωτικὰς θέσεις ποῦ θὰ προτιμοῦνται, θὰ μποροῦν νὰ διορίζονται βοηθοὶ τῶν δασονόμων, βοηθοὶ στοὺς γεωργικοὺς σταθμοὺς, ἀρχηγεῖοι στοὺς δημόσιους ἢ δημοτικούς κήπους, ἀρχιεργάτες στὰ συνεργεῖα τοῦ Νάσταθμου, ὑποκελευστές, ὑπολογιστές, κατώτεροι τελωνιακοὶ καὶ οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι, ἀρχιεργάτες στὰ δημόσια ἔργατα, Γῆς τάξης πλοίαρχοι στὸ ἐμπορικὸ ναυτικὸ καὶ ἐνωματάρχες Βῆς τάξης μετὰ προαγωγὴν πάντα σ' ὅλα τοῦτα τὰ στάδια. Ὅσοι ἔχουν δίπλωμα Βῆς τάξης τῶν πρακτικῶν σχολῶν θὰ μποροῦν νὰ μπαίνουν κατόπι ἐξέτασης σὲ ἀνώτερη Ἐμπορικὴ σχολὴ, στὸ Πολυτεχνεῖο, σὲ ἀνώτερη Γεωργικὴ σχολὴ ἢ Ναυτικὴ παίρνοντας δίπλωμα Αῆς τάξης κατόπι ἀπὸ 3 χρόνια σπουδῆ καὶ φοίτησιν. Ὅσοι θὰ ἔχουν τέτοιο δίπλωμα θὰ λαβαίνουν, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἰδιωτικὰς θέσεις, δικαίωμα νὰ γίνονται πλοίαρχοι Αῆς τάξης, διεστυντές ἢ ὑποδιεστυντές Γεωργικῶν σταθμῶν, μηχανικοὶ ἢ ἐργοδηγοὶ καὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι στὸν τελωνιακὸ καὶ οἰκονομικὸ κλάδο τῆς χώρας.

Τώρα ἄς πᾶμε στὰ Κλασσικὰ Γυμνάσια.

Ἐπίκειται πῶς πρέπει νὰ γενῶν ἐξ ἑνὸς Γυμνασίου. Δηλαδή ἓνα στὰ Τρίκαλα, ἓνα στὸ Βόλο, ἓνα στὴν Ἀθήνα, ἓνα στὸ Νάυπλιο, ἓνα στὴν Πάτρα ἢ Πύργο καὶ ἓνα στὴν Κέρκυρα. Κάθε Γυμνάσιο θὰ ἔχη τὸν τύπο τοῦ Διδασκαλείου, δηλαδή στρατιωτικὴ σύσταση καὶ ἀπόλυτη Πειθαρχία. Τὰ τρόφιμα καὶ λοιπὰ

τῶν Γυμνασιακῶν θὰ πλερώνονται μετὰ 100 δραχμὲς τὸ μῆνα. Τὸ Γυμνάσιο θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ 5 τάξεις. Ἡ τελευταία τάξη ἢ Αῆ θὰ λέγεται Προπαρασκευαστικὴ, γιατί ἐκεῖ ὁ Γυμνασιακὸς θὰ προπαρασκευάζεται νὰ μῆν ἔχῃ τὴν τέχνη, τὴν σοφίαν καὶ τὸ μεγαλεῖο τῶν προγόνων μας.

Τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ θὰ διδάσκονται καὶ θὰ μαθαίνονται ὄχι σχολαστικά, μὰ μετὰ κάποιον σύστημα καὶ μετὰ σκοπὸν. Πρέπει ὁ καθηγητὴς νὰ βάλῃ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ μαθητῆ τὴ δύναμιν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κάθε συγγραφέα. Πρέπει νὰ τὸν κάμῃ ν' ἀγαπήσῃ καὶ νὰ ἐνθουσιαστῆ γιὰ τὴν ἐργασία τῶν ἐνδοξῶν προγόνων μας. Γιὰ τοῦτο ἡ σπουδὴ τῶν ἀρχαίων δὲν πρέπει νὰν ἔσῃ μιὰ σχολαστικὴ ἐξήγησις, ποῦ νὰ περιορίζεται σὲ μιὰ σύνταξιν ἢ τεχνολογίαν, ἀλλὰ διδασκαλίαν μορφωτικὴν καὶ ψυχοπλαστικὴν, δηλαδή ὁ Δημοστένης νὰ βαλθῆ στὴν ψυχὴ τοῦ Γυμνασιακοῦ, ὡς ῥήτορας Δημοστένης, ὅχι ὡς ἀρχαῖος δάσκαλος ἢ πρόγονος. Ὁ Πλάτωνας, ὡς ἄλλος καὶ θεῖος Πλάτωνας, ὁ Θουκυδίδης, ὡς ἄλλος καὶ ἱστορικός, καὶ ὁ Πλούταρχος, ὡς ἄλλος καὶ ψυχοπλαστής καὶ ἠθικολόγος. Μὰ ὄχι νὰ παίρνουμε ὁδάρνα καὶ μετὰ τὸ ἴδιο μέτρο ὅλους τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ ποιητάδες καὶ δραματικούς. Πρέπει νὰ σταλάζουμε στὴν ψυχὴ τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας τὰ διάφορα ἀνεβάρματα καὶ σηκώματα τοῦ βίου καὶ τῆς ἀρχαίας τῶν προγόνων μας τέχνης. Ἔτσι καθεὶς θὰ καταλάβῃ, γιατί πρέπει νὰ θαυμάζουμε καὶ νὰ περηφανεβόμαστε γιὰ τὰ ἔργατα τῶν παλιῶν μας.

Ἡ ἀνώτατη τάξη τοῦ Γυμνασίου, ἢ Εῆ, θὰ διαιρεῖται σὲ δύο τμήματα. Στὸ Ἐπιστημονικὸ τμήμα καὶ στὸ Φιλολογικὸ ἢ Φιλοσοφικὸ. Κάθε μαθητὴς ποῦ θὰ πηγαίνει στὴν Εῆ τάξιν θὰ λέγῃ καὶ θὰ δηλώσῃ ποῖο κλάδο θὰ διαλέξῃ καὶ ἔτσι θὰ πηγαίνει νὰ μορφωθῆ, νὰ τελειοποιηθῆ καὶ νὰ προετοιμαστῆ στὸ τμήμα τοῦ γιὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ Πανεπιστημίου.

Οἱ μαθητὲς τῆς κατώτατης προπαρασκευαστικῆς τάξης τοῦ Γυμνασίου θὰ μποροῦν νὰ μπαίνουν κατόπι ἀπὸ ἐξέτασιν στὴν Αῆ τοῦ Διδασκαλείου, στὸ σχολεῖο τῶν Ὑπαξιωματικῶν, στὴν σχολὴ τῶν Δοκίμων καὶ στὴν σχολὴ τῶν Τηλεγραφευστῶν. Οἱ δὲ μαθητὲς τῆς ἀνώτερης τάξης στὸ σχολεῖο τῶν Εὐελπίδων κατόπι διαγωνισμοῦ καὶ στὴν σχολὴ τῶν Ἐρφέδρων ἀξιωματικῶν μετὰ στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν ἑνὸς ἔτους.

Τὸ Πανεπιστήμιον θὰ εἶνε ἓνα. Σὰν ὅμως ὑπάρ-

χουν τὰ μίσα μποροῦν νὰ γενῶν δύο, ἀλλὰ τὸ ἓνα θὰ εἶνε εἰδικὸ γιὰ ὅσους σπουδάζουν τὶς Φυσικὰς Ἐπιστῆμες, τὴν Ἀστρονομίαν καὶ τὴν Χημείαν, ὥστε τὸ πρῶτον Πανεπιστήμιον δὲ θὰ ἔχῃ αὐτὲς τὶς σχολές.

Τὸ Πανεπιστήμιον θὰ ἔχῃ κῆπον, δημόσια λουτρό, Γυμναστήριον καὶ Σπορευτήριον. Οἱ δύο τελευταῖες τάξεις θὰ γυμνάζονται ἐξ ἑνὸς μῆνης τὸ χρόνον στρατιωτικῶς, οἱ δὲ φοιτητὲς α', β', γ' τάξης θὰ γυμνάζονται δύο φορές τὴ βδομάδα στὴν ὄργανικὴν Γυμναστικὴν, στὸ χορὸν, στὰ διάφορα Γυμναστικά παιχνίδια Κρίκετ, Λὸν-Τέννις, Φοῦτ-μπὸλ καὶ ἄλλα ὅμοια ποῦ δυναμώνουν τόσο πολὺ ὅλο τὸ κορμὶ. Ἀκόμη θὰ γυμνάζονται στὴν Ἀεμβροσμικὴν καὶ στὴν κολυμβητικὴν. Κάθε χρόνον ἓνα μῆνα οἱ φοιτητὲς τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων θὰ πηγαίνουν στὴν ἐξοχὴν, γιὰ νὰ περάσουν στρατιωτικὴν ζωὴν. Θὰ κάνουν ψευτομάχας καὶ γυμνασία πόλεμου μετὰ ταχτικὸν στρατόν. Ὁ ὕπνος, ἡ τροφὴ, ἡ πειθαρχία θὰ εἶνε στρατιωτικὴ. Ὁ βαθμὸς τῆς Γυμναστικῆς καὶ τῆς Στρατιωτικῆς ἀσκησης θὰ εἶνε ἴδιος ὡς ὅσον καὶ τὰ ἄλλα μαθήματα. Γιὰ τὴν Πατρίδα θέλει γερὰ καὶ πειθαρχικὰ κορμὶ ἀφοῦ μέσα στὴν ὑγείαν βασιλεύει ἡ παλληκαριὰ καὶ ἡ μεγάλη ψυχὴ. Δὲ θέλουμε πολίτες ἀσθενικούς καὶ ἀπαχτούς ποῦ νὰ μὴν ἔχουν διδαχτὴν ποτὲ τοὺς τί θὰ πῆ πειθαρχία.

Στὸ Πανεπιστήμιον θὰ ὑπάρχη μιὰ αἴθουσα συνδιάλεξης καὶ μιὰ χορὸν. Κάθε φοιτητὴς τῆς Εῆς τάξης θὰ εἶνε ὑποχρεωμένος στὸ δικόστημα τῶν μαθημάτων νὰ κάμῃ δύο διαλέξεις μπρὸς ἀπὸ τοὺς καθηγητὲς τοῦ καὶ τοὺς φοιτητὲς τῆς σχολῆς τοῦ. Τὸ θέμα καὶ ἡ ὑπόθεσις θὰ τοῦ δοθῆ ἀπὸ τὸν Πανεπιστημιαρχόν. Οἱ δύο αὐτὲς διαλέξεις τοῦ θὰ ἔχουν θέσιν καὶ βαθμὸν στὴν Γενικὴ Βαθμολογίαν τοῦ.

Στὸ Πανεπιστήμιον θὰ μπαίνουν οἱ τελειόφοιτοι τοῦ Κλασσικοῦ Γυμνασίου κατόπι ἐξέτασης σύμφωνα μετὰ ἰδιαίτερον πρόγραμμα ποῦ θὰ στέλνῃ ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πανεπιστημίου στὸν Πανεπιστημιαρχόν. Τὸ πρόγραμμα θὰ εἶνε χωριστό. Δηλαδή ἄλλο γιὰ τὸν Ἐπιστημονικὸν κλάδον, καὶ ἄλλο γιὰ τὸ Φιλολογικὸν ἢ Φιλοσοφικόν. Τὰ προγράμματα θὰ δίδονται τοῖς Γυμνασιακοῖς τυπωμένα τὴν τελευταίαν βδομάδα τοῦ Μαΐου, ὅταν τελειώνουν καὶ οἱ ἐξέτασεις τοῦ Κλασσικοῦ Γυμνασίου. Ἔτσι οἱ Γυμνασιακοὶ ἀπὸ τὴν Ἐξέτασιν ὡς τὶς 10 τοῦ 8βρη ποῦ θὰ παρουσιάζονται γιὰ ἐξέτασιν θὰ μποροῦν νὰ γυμναστοῦν καὶ νὰ προετοιμαστοῦν σύμφωνα μετὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Πανεπι-

πνευματικὰ... Ἐσὺ ἐφυγες, καὶ σὺ ἔλειπες. Ὁ Γιάννης, μὰ ὁ Γιάννης κάθεται δὴ, καὶ κάθεται τόσο περιχέει στὰ παραθύρια μου ποῦ εἶνε θλιμμένα, καὶ φέρνει ἓνα σωρὸν λουλούδια, καὶ ὥστερτα κάθεται στὴ γωνίαν καὶ μουρμουρίζει, ποῦ ἐγὼ κεντᾶω... Ἀπὸ λείπει παραμύθια τώρα; πατέρνας, παραμύθια ἀτέλειωτα, παραμύθια ποῦ βαστᾶνε οὐλές τὶς νύχτες τοῦ χειμῶνα, τοῦ θλιβεροῦ χειμῶνα... Καὶ μετὰ ἀκρομαζώμαστε τὶς τρικυμίες, τὶς γοργόνες βλέπουμε, τὸ χάρο καθαλάρη, τὶς κυράδες καὶ καλομοῖρες νὰ μᾶς γενεῶν πίσω ἀπὸ τὴ φωτιά, τοὺς δράκους καὶ τὶς λάμιες νὰ σκοῦζουμε μέσα στὶς μπόρες, καὶ κάποτε δένουμε τὰ χέρια, τὰ χέρια ποῦ μπιστευτήκανε τὸν ὕπνον τοῦ πατέρα, τὸν ὕπνον ποῦ εἶνε ὡς ὕπνος... Καὶ πάλι νάτος ὁ καλὸς καιρὸς ποῦ θὰ μᾶς τραγουδήσῃ ὁ Γιάννης στὸ γυαλὸν, καὶ θάναζιτᾶω ἐγὼ τὰ καλά μας. ὦ, τὰ καλά μας, καὶ θὰ κυνηγᾶω τὴ φωνὴν τοῦ στὸ θλιμμένον τῆς ἀντίλαλο. Καὶ ἡ ψυχὴ μου ὅλο καὶ θὰ βουρκωνῆ στὸ κλάμα, ὡς τὴν βροχούλα ποῦ θὰ πέφτῃ στὰ τζάμια μας, μετὰ τὸν καλὸν καιρὸν... Καὶ σὺ τάχα δὲν εἶσαι ὁ ἀδερφοῦλης μου ἀπὸ τότες; Πῆς το τάχα ἔτσι νὰ χαρῶ, πῆς το...

— Ναι, Θεανῶ, ὅτι θῆς εἶμαι... μὰ καίει τὸ κούτελό μου, χτυπᾶνε τὰ μελίγγια μου...

— Στάσου... θῆς νὰ σοῦ στρώσω νὰ πέσης;..

Ἔλα δὴ, πέσε τὸν καναπέ τοῦτο, πέσε, καὶ θὰ σοῦ εἰπῶ, πολλὰ θὰ σοῦ εἰπῶ... Ἔτσι, καλὰ καμῆς. Τώρα δὲ φοβάσαι πιά. Ὅθι σου εἰπῶ γιὰ οὐλὰ, καὶ περιμένε. Μονάχα νάχης πομονή. Μὴν τρέμεις, καὶ γὼ σὲ θέλω, εἶμαι πάντα μιὰ ἀδερφοῦλα, μιὰ πνευματικὴ ποῦ θὰ σ' εἰπῶ, νὰ μὲ συμπονέσης, νὰ μὲ παρηγορήσῃς... Τὸ ξέρω πῶς λυώνει τὸ σπλάχνον σου. Καὶ μένα τρέμει μέσα στὴν καρδίαν μου ὁ ἀναστεναγμὸς ὁ παλιός, τόσο παλιός, τόσο μακρυνός... Νά, τώρα νὰ σὲ σκεπᾶω κιόλα θάσας καλύτερα... Νά με τοῦτο τὸ ρούχο. Ἔτσι, ἔτσι... Κρυώνεις;.. Τί νοιώθεις... Δὲ μιλάς;

— Καλύτερα...

— Τί λῆς καλύτερα; Ἄς εἶνε, καὶ τότες ἦταν καλύτερα. Κεῖνοι οἱ καιροὶ περνᾶνε πάλι. ὦ, καὶ πῶς ἐπέρασα, πῶς ἐπέρασα.

— Μὴν ἔρθει ὁ πατέρας σου;

— Ὅχι, τώρα τὸν παίρνει ὁ ὕπνος ποῦ βαστάει μερόνυχτα. Κεῖνος ὁ ὕπνος ποῦ τὸν κάτεχε ὡς πᾶν πᾶν ἡ μητέρα. Ἦταν μιὰ τυραγνικὰ δὴ μέσα, καὶ τὸ κάθε τι ἔτρεμε ὡς ἔσορκιζέτο τὶς ὥρες κείνες. Μιὰ λαχτάρα βασιλευε στὸ σπῆτι, καὶ ὁ πατέρας στὸν ὕπνον τοῦ ἐβουθίζετο, καὶ τὰ μάτια τοῦ πάντα ἀνοιχτὰ ἔβλεπαν, καὶ τὸ κεφάλι τοῦ ἦταν ἔξω, ἓνα κεφάλι ποῦ δὲ χῶρε σὲ προσκέφαλον, ποῦ ἔδε-

νόταν σὲ παράδαμα. Ἡ μαννούλα μᾶς ἔλυσε ὡς λαμπάδα, κοιτάζοντας στὶς ἀτέλειωτες ὥρες τὰ μάτια τοῦ, καὶ πασιζώντας νὰ τοῦ πάρῃ μιὰ κουβέντα. Ὑπνος, ὕπνος τρομερός, μολυβένιος. Καὶ τὰ μάτια τοῦ πάντα ἀνοιχτὰ, κυβερνώντας πᾶσα καὶ ὁλόγυρα, καὶ σκεπᾶντας ἓνα χαμό... Κ' ἔπεισε ἡ μαννούλα στὸ κρεβάτι. Γιὰ τρεῖς ἡμέρες ἔσθυσε μέσα σ' ἓνα θυμιατὸ ἀπὸ εἰκὲς ποῦ ἐκάηκε ἡ ψυχὴ τῆς. Ἦταν στὸ κρεβάτι ἀχνή, στὶς στερνὲς τῆς ὥρες, καὶ τὸ πρόσωπό τῆς ποῦ ἔσταζε τὸ δάκρυον τῆς καλοσύνης μᾶς ἔστειλε κείνα τῆς τὰ χαμογέλια.

Ὁ πατέρας συνεφέρθηκε κείνη τὴν ἡμέραν, καὶ ὡς εἶμαστε συναγμένα ὁλόγυρα ἀπὸ τὴν μισοζέψυχημένη μητέρα τὰ παιδιὰ, καὶ παρηγορημαστὲς βλέποντάς τῃ νὰ χαμογελάει, ἀνοιξε ἡ πόρτα καὶ φάνηκε ὁ πατέρας.

Σουρωμένος, γερασμένος, ἀγνώριστος. Ἡ μητέρα ἔκαμε νὰ σηκωθῆ, μιὰ μᾶταιη προθυμίαν, θέλοντας νὰ τοῦ δείξῃ πῶς εἶνε καλὰ. Κεῖνος σίμως στὸ κρεβάτι, γονάτισε. Τὸ κεφάλι τοῦ σκύβοντας τώρα κατὰ τὸν λιοντάρη ἀποσταμένο ἀπὸ τὸ κρηνατοβόρον τοῦ μεθύσι, ἔδειχνε τέτοια μεγαλωσίνην, καὶ τέτοια συντριψὴν πῶς τοῦ βάραινε τὴν ψυχὴν! Θέ μου, τί θὰ κάμῃ τώρα, ἔλεγα μετὰ τὸ νοῦ μου. Ἐπῆρε τὸ χέρι

στάνιου. Κάθε μαθητής του Πανεπιστημίου δίδοντας εξέταση για το Πανεπιστήμιο θα παρουσιάσει πιστοποιητικό ότι έχει συμπληρώσει τα 18 χρόνια της ηλικίας του. Η στρατιωτική υποχρέωση καθενός φοιτητή θα είναι ένας χρόνος.

Κάθε τελειόφοιτος του Πανεπιστημίου βγαίνοντας γιατρός ή φαρμακοποιός ή δικηγόρος πριν να πάρη το δίπλωμά του θα καταθέτη χρηματική εγγύηση 3 ως 5 χιλ. δραχμές ή πρόσωπο με την υποχρέωση να εγγυηται γι' αυτές. Κάθε φαρμακοποιός ή δικηγόρος ή γιατρός, εάν καταγγελλή για παρεκτροπή και ήμελεια από καθήκόν του θα αποζημιώνεται ο πελάτης που με τη χρηματική εγγύηση ή και αυτή η Κυβέρνηση. Τέτοιο καπών θα είναι το Πανεπιστήμιο.

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Κάποις, ίσως και πολλοί, διαβάζοντας το άρθρο μου μπορεί να πούν—καλά και όμορφα τὰ λές, μα για να γερουν όλ' αυτά χρειάζονται εκατομμύρια δραχμές. Οί τέτοιοι σ' αυτή την ιδέα είναι πολύ γελασμένοι. Εξετάζοντας το σύστημα, χωρίς βασάνισμα, μέτρια φαίνεται πολυέξοδο, μα κατόπι μπαίνοντας στην ουσία βλέπουμε το ενάντιο. Αρχίζοντας λοιπόν από τη βάση, ως εξετάσουμε και ως βρούμε τὰ έξοδα που θα χρειαστούν για να βελθῆ σ' εφαρμογή και πράξη το Νέο Εκπαιδευτικό σύστημα μας. Για τὰ Λαϊκά ή τὰ Εργατάζια σχολεία μοναχά στην αρχή θα ζοδευῆ, παρὰ για τὰ νέα κτίρια και για τὰ ὄργανα τοῦ σχολείου, πράγμα που κοινοποιείται σήμερα με τὸ κληροδότημα τοῦ μακαρίτη Τσιγγού και με τὰ τέλη τοῦ Πανεπιστημίου και τῶν Μοναστηρίων. Για τοὺς νέους δασκάλους οὔτε μὰ πεντάρα δὲ θὰ ζοδευῆ περισσότερη, μα και οἰκονομικά θὰ γενῆ, γιατί ὅλοι οἱ δασκάλοι θάχουν τὸν ἴδιον βαθμὸν βγαίνοντας ἀπ' τὸ Διδασκαλεῖο, και γιατί κατόπι εξέτασης και ἔδειας θέσης θὰ προβιβαζονται με μεγαλειότερο μισθό. Ὡστε με ὀλιγώτερα έξοδα θάχουμε ἑφτατάζια σχολεία και δασκάλους τελειούς και μορφωμένους.

Τώρα ἄς πᾶμε στὴ Μέση Πρακτικὴ Ἐκπαίδευση, που ἀντικατασταίνει τὴ Μέση Κλασικὴ Ἐκπαίδευση. Καί ἰδὼ τὸ έξοδο εἶνε λίγο και τὸ περίεσμα ἄκοιτό. Ἀφού σὲ κάθε πρωτεύουσα Νομοῦ θὰ συστήσουμε ἀπὸ μιὰ Ἐπαγγελματικὴ σχολὴ και ἀπὸ μιὰ Ναυτικὴ, Ἐμπορικὴ, Γεωργικὴ και Τεχνικὴ, ἢ τὰς τᾶς, τότε σ' ὅλο τὸ Βασίλειο πού ἔχει

26 Νομοὺς θὰ ἔχουμε 26 Ἐπαγγελματικὲς σχολές, 26 Ἐμπορικὲς, 26 Ναυτικὲς, 26 Γεωργικὲς και 26 Τεχνικὲς δηλ. Πολυτεχνικὲς, ὥστε τὸ ὅλον 130 πρακτικὲς σχολές. Τώρα ὑπολογίζοντας τὸ έξοδο μέσο ὅσο πὲ κάθε σχολὴ 10 χιλ. δραχμὲς τὸ χρόνο, θάχουμε ὀλικὸ έξοδο 1.300.000 χιλ. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ μᾶς φανῆ μεγάλο έξοδο, ἀφού ἡ Ρουμανία ζοδεύει μοναχά για τὲς Ἐπαγγελματικὲς σχολές της 1.760.000 δραχμὲς και ἀφού τὸ Ρωμαῖκο ζοδεύει για τὴ Μέση Κλασικὴ Ἐκπαίδευση 2.400.000. Λοιπὸν καθὼς βλέπετε για τὴ Μέση Πρακτικὴ Ἐκπαίδευση θὰ ζοδεύουμε 1.300.000, δηλαδή ὀλιγώτερα ἀπ' ὅσα ζοδεύουμε σήμερα για τὴ Μέση Κλασικὴ Ἐκπαίδευση, 1.100.100. Τώρα ἄς πᾶμε στὰ Κλασικὰ Γυμνάσια τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσης. Τὰ έξοδά τους στην αρχή, ὡς νὰ τὰ βλέπουμε μπρὸς θὰ τ' ἀκούσουμε, ἴσως και ἔχι κατὶ μπορεί νὰ προσφερθῶν οἱ Δήμοι νὰ χαρίσουν στην Κυβέρνηση τὰ κτίρια και τοὺς χρειαζόμενους τύπους, μα για τοὺς μαθητὲς ὅμως δὲ θὰ ζοδεύη τίποτες ἡ Κυβέρνηση, μπορεί με οἰκονομικὸ συστήτιο νὰ τῆς μείνουν και χρήματα, ἀφού θὰ πλερώνουν οἱ μαθητὲς 100 δραχ. τὸ μῆνα μοναχά για τοὺς καθηγητὲς θὰ πλερώνει. Ὑπολογίζοντας λοιπὸν με μεγάλη σπατάλη τὸ έξοδο τοῦ κάθε Κλασικοῦ Γυμνασίου 50 χιλ. δραχμὲς, θάχουμε έξοδο για 6 Κλασικὰ Γυμνάσια 300.000 χιλ. δραχμὲς. Ἄν τώρα προστίσουμε τὲς 300.000 χιλ. δραχμὲς στὰ έξοδα τῆς Μέσης Πρακτικῆς Ἐκπαίδευσης θὰ δοῦμε ὅτι τὸ ὅλο έξοδο θάβη 300.000 + 1.300.000 δηλ. τὸ ὅλο 1.600.000 χιλ. δραχμὲς, ὥστε ἀπὸ τὰ σημερινὰ έξοδα τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσης, τὸ Κράτος θὰ ὀφελείται τὸ ὅλο 800.000 χιλ. δραχμὲς και ἔχι ζωντανή και γερὰ πρακτικὴ Ἐκπαίδευση και ἔχι ἀέρα και κούφια πράματα.

Τώρα ἄς πᾶμε στὸ Νέο Διδασκαλεῖο. Καθὼς εἶπα παρὰ πάνω τὸ Νέο Διδασκαλεῖο μπορεί νὰ στοιχίσῃ ἕνα, δυὸ ἢ και τρία εκατομμύρια δραχμὲς. Τὸ έξοδο τοῦτο μπορεί νὰ τὸ κάμῃ ἡ Κυβέρνηση μ' ἕνα χρεωλυτικὸ δάνειο, μπορεί ἴσως και νὰ βρεθῶν δυὸ τρεῖς πατριῶτες, σὺν τὸ Μαρσαλῆ, νὰ πούν, ἄς ζοδεύουμε τώρα τὸν παρὰ μας, για τὴ δύστυχη Πατρίδα, γιατί τώρα θὰ εἶνε ἡ μοναχὴ και μόνη φορὰ πού θὰ πιάσουν τόπο και δὲ θὰ πεταχτῶν στὰ λάσπη τὰ χρήματά μας και ἔτσι ἡ Κυβέρνηση μπορεί νὰ γλυτώσῃ ἀπ' αὐτὸ τὸ έξοδο. Μὰ και ἂν δὲ γενῆ τοῦτο, πάντα με τὸ Νέο Διδασκαλεῖο θὰ ζοδεύῃ λιγώτερα ἀπ' ὅσα ζοδεύει

σήμερα βαστώντας τέσσερα Διδασκαλεῖα και βγαζόντας κευσοδασκάλους.

Για τὴν ἀνώτατη Ἐκπαίδευση, δὲν λέγω και πολλά. Στην αρχή, για νὰ γενῆ τὸ ἰδιαίτερο τῶν φοιτητῶν Σκοπευτήριο, τὸ Γυμναστήριο με ὅλα τὰ ὄργανα τῆς σημερινῆς προαγωγῆς, τὸ Κατάστημα τῆς Κολυμβητικῆς, τῶν Λουτρῶν και τῆς Λεμβοδρομικῆς θὰ χρειαστῶν χρήματα, μα κατόπι τὰ έξοδα θὰ εἶνε τὰ ἴδια καθὼς σήμερα, ἢ με διαφορὰ 50 ὡς 100 χιλιάδες δραχμὲς, ἔχι και περισσότερο. Ὡστε καθὼς βλέπετε με τὸ Ἐκπαιδευτικὸ τοῦτο Σύστημα μας τὸ ἔθνος θὰ ζοδεύῃ πολὺ ὀλιγώτερα χρήματα ἀπὸ ὅσα ζοδεύει σήμερα και θὰ ἔχι Ἐκπαίδευση ἔχι Πανωλικὴ και Φτισικὴ, μα Ζωντανή και Λοσοῦστρα.

ΥΣΤΕΡΟΛΟΓΟΣ

Βάζοντας λοιπὸν σ' εφαρμογὴ τέτοιο Ἐκπαιδευτικὸ Σύστημα νὰ τί θὰ γενῆ σὲ 4 ἢ 5 χρόνια.

Ὁ Λαὸς με τὰ ἑφτατάζια Λαϊκὰ σχολεία του και με τὲς Ἐπαγγελματικὲς και πρακτικὲς σχολές του, ἔχτός πού θὰ ζευγισθῆ και θὰ μορφωθῆ, θὰ ἑτοιμαστῆ τόσο πολὺ καλὰ για τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου, ὥστε πάντα θὰ βγαίνει νικητής. Τὰ παιδιὰ τῶν χωρικῶν με τὲς πρακτικὲς γνώσεις πού θ' ἀποκτήσουν ἀπὸ τοὺς μορφωμένους παιδαγωγούς τοῦ Νέου Διδασκαλείου θὰ μποροῦν, ἂν δὲ βροῦν ἰδιωτικὴ θέση, με μιὰ μικρὴ χρηματικὴ ὑποστήριξη, πού καθεὶς πλούσιος ἢ μιὰ χρηματικὴ Τράπεζα θὰ τὴν δώσῃ, ν' ἀναστήσουν τὰ χτήματά τους ἢ νοικιάζοντας ξένα νὰ περιποιούνται τὴ χτηνοτροφικὴ, τὴ γεωργικὴ, τὴ μελισσοκομικὴ, μεταξοκομικὴ, τὴ τυροκομικὴ και τὴ δασικὴ. Τὰ χωρὰ και τὰ βουὰ τῆς Ἑλλάδας θὰ γερουν σιγὰ, σιγὰ μιὰ ἀπέλαψη χαρῆς και εὐτυχίας, γιατί ὅλοῦθι θὰ βασιλέψῃ ἡ ἔργασία, ἡ ἀληθινὴ ἐπιστημονικὴ και πρακτικὴ ἔργασία. Τὸ μικρὸ ἔμποριο καθὼς και τὸ μεγάλο θ' ἀποχτήσῃ σιγὰ σιγὰ ὀπαλλήλους τίμιους, μορφωμένους και ἀνεπτυγμένους. Ἡ βιομηχανία καλοῦς ἔργατες, και ἡ Ναυτιλία καλοῦς και μορφωμένους ναῦτες και ἐπιδέξιους καπετάνιους, πού νὰ μὴ κάνουν τὸ συχνὸ ἀγῶνα τρελλοῦς σὲ βάρους τῆς παρουσίας και τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων. Τὰ ἑπαγγέλματα θὰ φτασουν στὸ τέλειο σημεῖο τῆς τέχνης τους και δὲ θάχουμε πλιὰ ψευτοχτιστάδες, ψευτοζυλουργούς, ψευτετεσχαγγαρέους και ἀσυνείδητους ραφτάδες. Οὔτε και θάβη χρεια νὰ φέρουμε τὰ ἐπιπλά μας ἀπὸ τὴν Εὐρώπη ἢ ἄλλα τῆς τέχνης πράματα. Καθεὶς

τῆς μητέρας και τὸ φερὲ στὰ χεῖλια του. Ὑστερα φάνηκε πὼς κάτι μουρμούρισε, ἀπὸ ἕμεινε ἐκεῖ γονατιστός. Ἡ μητέρα ἀνοιγόκλεισε τὸ στόμα. Εἶπαι—Κάτι λέει ἡ μητέρα. Ὁ πατέρας δὲν ἔσηκωσε τὸ κεφάλι. Τὰ ἀδέρφια μου και γὼ στέκαμε με τὴν ψυχὴ στὰ μάτια. Κεῖνη εἶπε:

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ κυβερνήσῃ... τὰ παιδιὰ...

Ὁ πατέρας τότες σηκώθη μ' ἕνα τίναγμα λεύτερο, σὰ νιός, πῆρε τὸ σεντόνι πού τώρα πάντα φορεῖ, και τῆνε στέπασε. Μεῖς ἀναφωνήσαμε, ἀναβόησαμε σὲ κλάματα.

Ὁ πατέρας ἐγέλασε σκιαχτὰ, πού φάνηκε πὼς για μιὰ στιγμὴ σήκωσε τὸ σεντόνι ἢ μαννούλα μας και τονὲ κοιτάζε. Ναι, ἡ μαννούλα μας, πάει! πάει τώρα... Ἐμεῖς σταματήσαμε τὰ κλάματα, και γυρίσαμε ζαφνιασμένα στὸν πατέρα.

Ὑστερα μᾶς ἔδειξε πὼς πρέπει νὰ πᾶμε στὴν κρεβατοκάμαρα. Ἦρθε ἡ θειά Ζουὺλα και μᾶς συντρόφεψε. Οὔτε φωνή, οὔτε μοιρολόγια δὲν ἀκούστηκαν, μόνε ὀλονυχτὲς θὰ παράστεικεν ὁ πατέρας. Κοιμήθηκα τ' ἀδέρφια μου, ἀποκλιωμένα στὸ βουβὸ κλάμα, και ἡ θειά Ζουὺλα μας τὸ ἴδιο. Σηκώθηκα σιγὰ-σιγὰ και με τρεμουλιασμένα πόδια, και με τὴν ψυχὴ στὰ χεῖλια πῆγα νὰ παραμονέψω ἀπὸ τὴν πόρτα. Κοιτάξα ἀπὸ τὴν κλειδαρότραυρα. Φαινό-

τανε ἡ μαννούλα ζαπλωμένη στὸ κρεβάτι, κι' ὁ πατέρας στεκάμενος πάνωθι της, ὀλόρθος, με τὰ χεῖριά του στὰ στήθια σταυρωμένα, και με τὸ κεφάλι κάτου. Δυὸ λαμπάδες καιῖγανε στὸ κεφάλι τῆς πεθαμένης, ἀπάνου σὲ δυὸ σκαμνιά βαλμένες. Τὸ πρόσωπό της ἦτανε κέρινο, κέινο τὸ κερὶ πού κτρινίζει σὺν κεχλιμπάρι, τὰ μάτια της μισοκλεισμένα, γιὰ λῆζε τὸνα ἀνάμεισε ἀπὸ τὸ μισάνοιγμα τοῦ βλέφαρου. Τὰ χεῖρια της δεμένα με κατακόκκινη κορδέλλα, μιὰ κορδέλλα πλατεῖα μεταξωτὴ, πού ἔπεφτε και κάτου ἀπὸ τὰ χεῖρια, κ' ἔφτανε ὡς με τὰ πόδια της. Τὰ μαλλιά της ζέπλεχα, πέφτανε δεξιά κι' ἀριστερὰ στὸ προσκέφαλο, ὀμορφοχτενισμένα. Τὸ κατάμαυρό της βελουδένο ὄφρεμα τῆς εἶχε φορεμένα ὁ πατέρας, με τὰ μεγάλα φίλτισιένα ἄσπρα κουμπιά, κ' ἔκλεινε και σάνταζε στὰ στήθια ὁ σταυρός μας με τὰ μαργαριτάρια. Κάποτες-κάποτες μού φάνηκε πὼς ἡ μητέρα σὰ νὰ κοιτάζε με τὴ θλιμένη της ματιὰ τὸν πατέρα, ὅπως πάντα τὸν κοιτάζε, και θαρροῦσε πὼς θὰ κυλήσουνε τὰ δάκρυα στ' ἀχαιμισμένα της μάγουλα. Ἄλλοτες για μιὰ στιγμὴ ἀνατρίχιαξα, ἀποσβολώθηκα πανταίχοντας πὼς ἀνοιγόκλεισε τὰ μάτια, πὼς ἀνασείστηκε, πὼς τὰ χεῖρια της λυθῆκανε ἀπὸ τὴν κορδέλλα, πού σὺν λουρίδα κίμα χαράκωνε τὸ κατάμαυρο βελουδο, και

περιπλεχότανε στὰ χεῖρια. Καί παίζοντας τὸ πῶς ἀπὸ τὲς λαμπάδες στὴν ἔψη της, κάτι σὺν ἦσκιοι περνοδιαβαῖναν, και ζυποῦσανε τὰ χεῖλια σὲ ψυχομίλημα, σὲ παίξιμο τοῦ χαμογελοῦσιου στὰ χεῖλια πού βγαίνει ἡ ψυχούλα και καθεται σὺν ἦσκιοι, και φτερουγίζει... Ἀπὲ παλε τὸ πῶς τρεμουλιαζε σὲ κάθε του πατέρα σάλωμα, και σειότανε ὁ ἦσκιος του διάμακρος ὡς με τὸ ταβάνι, μακρὸς και σιεφτικός... Μού φάνηκε στερνὰ, κοιτάζοντας κίολο κοιτάζοντας, πὼς ἡ γυαλάδα τοῦ ματιοῦ της γύρισε καταμένα, και πὼς ὁ πατέρας πάλι ἔρηξε ματιὰ κατὰ τὴν πόρτα, ὡσὺν νὰ μαντέψανε, νὰ καταλαβαῖνε πὼς παραμόνευα. Ἐκαμα νὰ οὔγω. Κοιτοστάθηκα σὺν ἄκουσα πὼς κάτι ἔπεσε βαρὺ, και κάτι ἔτριξε στὸ κρεβάτι... Δὲν τρύμησα νὰ κοιτάξω ἀπὸ τὴν κλειδαρότραυρα... Ἡ καρδιά μου ράγισε, τὰ πόδια μου ἑστέμανε. Ἐνοιωθα τὸν κρὸ ἴδρωτα νὰ τρέχῃ στὰ μελίγγια μου... Συφορὰ μου, θὰ πεσε ὁ πατέρας ἀπάνου της, ὅπως κείνη τὴ νύχτα πού δάγκωνε τὰ μαξιλάρια... Ὑστερα ἀκρουαστήκα. Ἀγκομαχητὰ πνιχτὰ, μουρμούρισμα βουτηγμένο σὲ σκοτιὰ, σὲ θόλο ἀπὸ ἀντιβούισμα... Ἐτσι τὸ φερναν στ' αὐτιά μου... Καί τότε κάτι σὺν λυγμοὶ πού δύσκολα συγκρατιότανε, και μιὰ ἀγωνία πού βούλωνε τὴ νέκρα... Κάτι σὺν πασπάτεμα πού φεύγει στὸ σκο-

θ'χρη την εργασία του, καθείς με την τέχνη του ή με το επάγγελμά του θα τρέφει το σπίτι του και όχι με την άπατη και με την κλεψιά ή βυζαίνοντας το Κυβερνητικό Ταμείο. Οί ξένοι τεχνίτες και εργάτες, που έχουν πλημμυρήσει κάθε Έμπορική και Βιομηχανική πόλη της Χώρας, σιγά, σιγά θα λείψουν, γιατί και μεεις θ'χουμε όμοιους. Οί άκαμάτες και άδούληδες θα λιγοστέψουν, γιατί καθείς θα σέρνεται από το εύτυχημένο και τιμημένο ρέμα της Έργασίας. Οί πλούσιοι μας, που έχουν τ'α χρήματά τους στις ξένες Τράπεζες με 2 ή 3 ο)ο θα θελήσουν να κυκλοφορήσουν τον παρ'α τους με περισσότερο τόκο σκορπίζοντας τ'α χρήματά τους στη γεωργική, κτηνοτροφική και στη Ναυτιλία, άφου θα γνωρίζουν ότι τ'α δίδουν σε μορφωμένους άγρότες. Έτσι δέ θα προδέψη εύτως και τρομερά ή μελισσοκομία, τυροκομία, βαμβακοτροφία, δασική, κτηνοτροφική, κτηνοτροφική, που είνε άγνωστα σήμερα στην πλούσια Πατρίδα μας με το γαλάζιο και ξέστερο εύρανό της, με την πλούσια και εύρωστη γη της και με τις πλεούμενες άκρογιαλιές της.

Θέλετε τώρα να καταλάβετε πλειό ζάστερα τί κάνουν τ'α χρήματα των πλούσιων, όταν θυσιάζονται για πρακτικό σκοπό και πόση ωφέλεια δίνουν; Ένας φίλος μου Κορφαίτης μούλεγε μια μέρα συζητώντας για τέτοια ζητήματα ότι πριν να γενή στην Κέρκυρα το Γαλακτοπωλείο του κ. Μαργαρίτη και Σας τ'ο γάλα έπουλιόντανε άκριβώτατο και ή Άστυνομία κάθε μέρα άναγκάζοντανε να πετάει πολύ στους δρόμους, γιατί είταν νοθεμένο. Τ'α βούτυρα είταν ζυμισμένα, βρωμερά και καπνισμένα. Όλα τ'α καλά τυριά έρχόντανε από το έξωτερικό και οί άγελάδες του Νησιού μετριόντανε στα δάχτυλα. Με τ'η σύσταση του Γαλακτοκομείου του κ. Μαργαρίτη και Σας τ'ο γάλα φτήνηνε, τ'ο βούτυρο έγινε καθαρό και νόστιμο, τυριά Έθρωπαϊκά έφτιάστηκαν και οί άγελάδες του Νησιού γινήκαν έκατό φορές περισσότερες, γιατί καθήνας πλούσιος μπορούσε να μοιράσει στους άγρότες άγελάδες με τόκο 20 έως 30 τ'α έκατό. Βάζουμε δέ κατά μέρος ότι 20 άνδρες και 80 κορίτσια δουλεύουν για να βγάσουν τ'ο ψωμί τους τιμημένα στο Έργοστάσιο τουτο. Τ'ο κακό όμως σήμερα είνε, που για να θελήσει κανείς άλλος στην Ελλάδα μια τέτοια ή άλλοιώτικη επιχείρηση να κάμη, πρέπει να φέρη από το έξωτερικό την περισσότερη ύπαλληλία, και τουτο δ'α τον κάνει να σκαρτ'η καλά μια τέτοια επιχείρηση.

Τάχα τ'α Καταστήματα των χειροχτιών, των όμπρελών, τ'ης άγγειοπλαστικής, τ'ης δερματικής, ή τ'α μηχανουργεία και τ'α άτμόπλοια δέν έχουν ξένους τεχνίτες και ύπαλληλους; Και ή έλλειψη αυτή ύπάρχει στον Τόπο μας, γιατί δέν έχουμε πρακτικές σχολές. Πόσοι και πόσοι μεγαλέμποροι δέ φέρνουν ύπαλληλους από το Έξωτερικό; Πόσα και πόσα έκατομύρια στέλνει κάθε χρόνο το Ρωμαίικο στο Έξωτερικό, για πράματα που μπορούσαν κ' εδω να φτιαστούνε καλύτερα;

Καθώς λοιπόν βλέπετε θεοφάνερα πολύ, μια πάρα πολύ μεγάλη ωφέλεια και άνθρωπιστική και μορφωτική και συφρονολογική θα γενή σ' όλο το Ρωμαίικο, αν έφαρμοστ'η τέτοιο Έκπαιδευτικό Σύστημα.

Τώρα άς πάμε στο Διδασκαλείο, στα Γυμνάσια και στο Πανεπιστήμιο. Καθώς είδατε και διαβάσατε πάρα πάνω από το Νέο Διδασκαλείο, έχτος που θα βγαίνουν δασκάλοι μορφωμένοι, άναπτυγμένοι, πρακτικοί και έχι σχολαστικοί, θα βγαίνουν καλοί σκοπευτές, άξιοι στρατιώτες και πειθαρχικοί πολίτες.

Στα Κλασικά Γυμνάσια δυό πράματα θα γενούν.

α') Που θα προετοιμαστ'η μια νεολαία για τ'ο Πανεπιστήμιο, πειθαρχική και στρατιωτικά μορφωμένη, που θα ξέρη να ξοδέθη τις ώρες της όχι στον καφενέ ή σε άλλες κουταμάρες και άταξίες, αλλά σε έργα ύψηλά, μεγάλα και γενναία. Με τ'α Νέα Γυμνάσια δέ θα φτιαστ'η μια νεολαία που θα γενή φρότωμα και σφήκα του Κεντρικού Τχυείου, μια νεολαία που τελειώνοντας το Γυμνάσιο να μη ξέρη τίποτε και να μη θέλη να κάμη τίποτε, καθός σήμερα συνθάνει, αλλά νεολαία άνεπτυγμένη, μορφωμένη και γερή. και β') Θα φτιαστ'η μια νεολαία που θα ξέρη, καλά και θα γνωρίζη, γιατί πρέπει να θαμάζη και να καυχίεται για τους παλιούς της, μια νεολαία που δέ θα θέλη να φορ'η φτιασίδι και ψεύτικο λιονταριού τομάρι με που θα μορφώνεται άληθινά και μεθοδικά στον Κλασικισμό, στη Φιλοσοφία και στις Έπιστήμες.

Τ'ο δέ Πανεπιστήμιο με τις άυστηρές εισιτήριες εξετάσεις του δέ θ' αφήνη ελεύτερο τον κάθε άγράμματο να μπ'η μέσα. Με την ιδιαίτερη δέ εξέταση που θα κάμη καθείς Γυμνασιακός για τον κλάδο που θα διαλέξη, θα μορφωθούν άληθινοί επιστήμονες, άληθινοί φιλόσοφοι, φιλόλογοι, μαθηματικοί και γλωσσολόγοι. Με τις Γυμνασιακές δέ άσκησης και τις Στρατιωτικές, με τ'ο Σκοπευτήρι

και τον Στρατιωτικό βίο του θα βγάξη άξιους στρατιώτες και πειθαρχικούς πολίτες που δέ θα σέρνουνται από την πολιτική καμαρίλα σε πολιτικές ταρχές ή σέκλογικά πάθη, καθός σήμερα — άφου ή νεολαία του Πανεπιστήμιου που είνε γεμάτη ζωή, θέρη και αίμα, δέν ξέρει και που να ζεσπάση. — Με περιορισμό δέ των Κλασικών Γυμνάσιων σε εξη μονάχα, έχτος από την ωφέλεια που θα δ'η τ'ο Έθνος από τις Πρακτικές σχολές θα λιγοστέψουν οί γιατροί κ' έτσι θ'χουμε άληθινούς και τίμιους γιατρούς, θα λιγοστέψουν οί δικηγόροι και έτσι θα περιοριστούν οί πολιτικοί ρήτορες τ'ης ρουτίνας και τ'ο δύστυχο Βασίλειο θα σωθ'η από την πληγή των θεσοκονηγών. Θα λιγοστέψουν οί καθήρητάδες κ' έτσι θ'χουμε άληθινούς καθηγητάδες των «Έλλην. Γραμμάτων» και ή Έφημερίδα του Κουβέρνου δέ θα βροθμείνη κάθε καλοκαίρι από τ'ο βάρος των μεταβολών. Και οί Φαρμακοποιοί δέν θα είνε σαν τ'α μανιτάρια ούτε και τόσο άλύπητα θα κλέρτουν τ'ο Λαό.

Τ'ο ίδιο και δλώστατα θα γενή σ' όλους τους Κλάδους. Και έτσι ή δοξασμένη και άμισρη Πατρίδα, που έχι τέτοιο έξυπνο και δραστήριο Λαό και τέτοια κάλλη, που τόσα χρόνια μαρτύρησε και χτίκιωσε μπλεγμένη και σοχητοδεμένη στα δίχτυα του ψεύτικου Κλασικισμού, θα ρωνάξη πέρα, πέρα κ' απ' άκρη σ' άκρη «άλήθεια, τώρα είδα Λευτεριά κ' Ανάσταση».

Άπό μια καλή και άνεξάρτητη Βουλή, που πρέπει ο Λαός να την διαλέξη, έξαρτίεται να δ'η τ'ο Βασίλειο όλο την ποθούμενη και λατρευτή μέρα τ'ης Λευτερίας του.

ΚΑΠΙΟΣ

Ό φίλος κ. Καλογερόπουλος τ'ης «Πινakoθήκης» τύπωσε τώρα τελευταία τις «Σι ε λ ιδ ε σ» του, ένα πολύ νόστιμο βιβλίο που τ'ο καλό χαρτί του δείχνει πως πρόδεψε πολύ τ'ο έμπόριο του χαρτίου στον τόπο μας.

— Τ'ο καλόχαρτο βιβλιαράκι έχι δηγήματα, αινίγματα, γρίφους, άντιμαλλιαρικούς κεραυνούς, φιλοσοφικά άξιώματα (ούδ' από τέτια άλλο τίποτα!) και άλήθειες κοινωνικές με τ'ο τσουβάλι.

— Να μια για δείγμα. «Πόσα, ω πόσα καπέλλα έχουν περισσότεραν άξια από τις κεφαλές, αί όποϊαι μεγαλοπρεπώς τ'α φέρουν».

— Για να κώστετε τ'η δύναμη τ'ης άλήθειας αυτής πρέπει να σημειώσετε πως ο φίλτατος Πινakoθήκιος φορ'ει καπέλλο και με μεγάλη άξια μάλιστα!

τάδι, κάτι σαν λόγια που κυνηγάνε τ' άγέρι στα κούφια δώματα... Στερνά μουρμούρισμα, σαν ψάλσιμο ψάλτη στη στράτα που άκλουθάει πεθαμένο, στη νύκτα και στον πόνο... Κατόπι, σιγά-σιγά μια τρομούλα στομάτου που έμουρμούριζε, με τ'α χείλια που κοματιάζανε τ'α λόγια, με τ'η γλώσσα που σ'α να μπαινόβγαϊνε από τις σαγονίες και να άνάμπαιζε σε ήγους παράλυτους κάποιους, άκουσα μισά λόγια, συλλαβές, και κάτι σαν ξεθώμασμα άγκούσας, ένα άνάσασμα ζαποστασίας:

— Πές... πές... μου... κυ... κυ... ρά... μου... πές μου το... δέν... έχεις μιλιζ... φωνή... σου λείπει... άνοιξε τ'α... μάτια σου... να μού... τ'ο ζομολογηθ'ης... να σε πιστέψω... Άδικα... ή δίκια;.. Άλήθεια... σου λειψέ... ή ζωή;.. Τόσο... γλήγορα... έφυγες... τόσο άμύλητα... με τυράγγησες;.. Νάν τ'ο πιστέψω;.. Δέ... μού φταιζεις;.. Από που... κυρά μου... να τ'ο ιδω τώρα;.. Λίγο μετ'ατεις τ'ο βλέφαρό σου, και θάν τ'ο νοιώσω... Ναί!.. Τ'ο μάκραιο και σ' ένα... Τάχα ή ψυχή σου;.. Και κείνη... ποιος τ'ο ξέρει;.. Βουβή πλάκα... ψάφο κόκκαλο... κρηάτα νεκρά... που τ'ο αίμα π'άζει στις φλέβες;.. σταματάει μέσα στην καρδιά... σαν τ'ο νεράκι στη νερομάννα... Χά! χ'ά! χ'ά!.. Τί να λεί κ' ο θεός;.. Είνε τόσο ψηλά... Μά και σ' στον κάτω κόσμο;..

Για πές μου... άλήθεια... λησμόνησα, κυρά μου... φωνή που δέν έχεις... με έσύ ζ'ης... ζ'ης... μέσα της... μέσα στην ψυχή της... ά, ναί πόση... παρηγοριά... είνε... τ'ο παιδί σου... και τ' άγαπάω... πόσο τ' άγαπάω... γιατί είσαι σ'... άτόφια... γιατί δέν είνε παρά σ'... γιατί πιστέψα πως είσαι σ'... Θε μου, σ' όφείλουμαι... Για άκου... ά ναί, θυμάσαι τ'ην ιστορία μας;.. Δόλια, έθασανίστηκες... σε βασάνισα... Κοιμήσου τώρα... κοιμήσου... Θάρθω τάχα να σε βρω... να σε γνωρίσω... και θ'α με ιδής;.. ή θ'α περάσης άδιάφορη;.. Θα μού δώσης τ'ο χέρι;.. Έκει... σε κάποια μέρα... με που τάχα... Τ'ο κεφάλι μου σκίζεται με τις βαρείες... άνοιγει σαν φωτιά... όπως του γύφτου από τ'ο φουερό... σε μύριες σπίθες... καθεμιά καιεί... και τ'ο νού... σε φλόγες... μάταια παιδεύομαι... μάταια σε πίκρανα... τ'ο κάκου σε λάβωσα... σε πέθανα... Ζ'ησε τώρα... ζ'ησε... στον άπάνου κόσμο... ή στον κάτω... πώς τ'ο ξέρει... και θ'α σε ιδω μέσα στα μάτια της... μέσα στο γέλιο της θ'α σε κρ'άξω... μέσα στην έψη της θ'α σε χαρ'ω... Δόσε μου τ'ο χέρι σου... ά έτσι τ'ο σφίγγω... σε σφίγγω κρ'ά... πέτρα... πως σε νοιώθω στα κόκκαλά μου... μέσα στις πέτσες μου να παγώνης... τις τρίχες μου να σκίζης με μια κρυότη... ω πως σε νοιώθω να με σεΐς... όλονε με σεΐς... σαν

δεντρώ με τ'α φύλλα με σαλεύεις... και μέσα μου κυλάνε, τρέμουνε, τ'α κρυαδερά σου δάκρυα... Κυρά μου... τώρα να σε φιλήσω... να σε νεκροφιλήσω στο στόμα... ν' άνοιξω σου τ'α χείλια με τ'ην πνοή μου... Να έτσι... να στα χείλια σου που μού μιλήσανε... που με ποτίσανε... που με ζ'ήσανε... Να, έτσι... νάν τ'α ζεσάνω, νάν τ'α ζ'ήσω... που ή χιονάδα τους... που ή χιονάδα τους να σ'όβση... Ψυχή δέν άκούγεται στα χείλια σου... ούτε μια σταλιά αίμα δέ μ' άρησε ο χ'αρος στην άκρη από τ'α χείλια σου... μονάχα μια γονίτσα απ' τ'ο ματάκι σου, μια φέξη μακρυνή... νάτη, που δέ μού λεί τίποτα πλιζ... τίποτα... και δέ βλέπω τίποτα... τελεια τίποτα... άνασήκωσε λίγο τ'ο βλέφαρό... ναί!.. σ'άλεψε λίγο τ'α βλέφαρα να ιδω... Ναί!..

Όστερα από τον πεινάμο της, ω θε μου, ύστερα... Θυμάμαι τ'ο σκορ που σάλευε στο σπίτι, και πως φεύγανε δώ μέσα τ'α πράματα, όλα τ'α πράματα μακραίνανε... Δέν ξεκαθάριζα πως περιώσανε οί στιγμές κ' άμύλητες οί ώρες, και πως έρχόντανε σιγά-σιγά τ'ο σκοταδι να κλάψη στην ψυχή μου, να

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξωτε-
ρικό φ. χρ. 10

20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίθκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδόρου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια), στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» Γ. Κολάρου.

Στὸν Πειραιά: Καπνοπωλεῖο Γ. Επρού, ὁδ. Βουλβουλίας ἀρ. 1, σιμὰ στὴν Τρούμπα.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸ χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΦΡΟΝΙΜΟΥΣ

μᾶς θέλει ὁ Καρκαβίτσας στὸ ἔξωχο καὶ δυνατὸ ἄρθρο του ποὺ δημοσιεύουμε στὴν πρώτη σελίδα, κ' ἔναν τέτοιο τίτλο μὲ χαρὰ τότε δεχόμεστε. Ἀλήθεια, εἴμαστε φρόνιμοι καὶ καμαρώνουμε γι' αὐτό, ὄχι μοναχὰ γιατί σιχανόμαστε τὰ παλιὰ πατριωτικὰ λόγια καὶ τίς εὐκολες θεατρικὰς ἐπιτυχίες, ἀλλ' ἀκόμα καὶ γιατί νομίζουμε πὼς ὁ συγγραφέας τῆς «Κατοχής» κοίταξε μοναχὰ νὰ κολακίσει τίς ἀδυναμίες τοῦ ὄχλου, ἀδιαφορῶντας ὀλοσδιῶλου γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ καλὸ—κατὰ τὴν κρίση τοῦ Καρκαβίτσα—τὸ κακὸ—κατὰ τὴ δική μας τὴν κρίση—ποὺ θάφερνε τὸ ἔργο του.

Βέβαια, σ' ἕνα ἀκροατήριον ἀπὸ ἀνθρώπους σὰν τὸν Καρκαβίτσα, δηλ. ποὺ νὰ μὴ χάφουν ἀνεξέτασια ὅ,τι βλέπουνε, μὰ νὰ φιλοκοσμοῦν τὰ πράματα καὶ νὰ παίρνουν ἀπ' αὐτὰ μόνον τίς θροεφικὰς, νὰ ποῦμε, οὐσίως τους, σ' ἕνα τέτιον ἀκροατήριον ἢ «Κατοχή» μποροῦσε νὰ κουτοπεράσει γιὰ ξαναζωντάνεμα μιᾶς περασμένης ἐποχῆς, κ' ὄχι γιὰ φαί-

βρασμένο σὲ ἀγάνωτη πατριωτικὴ χύτρα· μὰ δυστυχῶς στὸ Ρωμαῖκο οἱ Καρκαβίτσοι—δὲ μιλάμε γιὰ τὸ συγγραφέα, γιατί αὐτὸς εἶναι ἕνας καὶ μοναδικός, μὰ γιὰ τὸν ἀνθρώπο—μετριούνται στὰ δάχτυλα τοῦ ἑνὸς χεριοῦ, κ' ὄχι οἱ ἄλλοι τραβιόμαστε μοναχὰ ἀπὸ τὴν ἀπανωσιὰ τῶν πραγμάτων μὴ φρονίζοντας ποτὲ νὰ δοῦμε ἂν ὑπάρχει σ' αὐτὰ καὶ βάθος.

Νὰ ὁ λόγος ποὺ μᾶς κάνει νὰ ἐπιμένουμε πὼς ἢ «Κατοχή», καὶ μ' ὄλο τὸ δυνατὸ διαφάνεμα ποὺ τῆς κάνει ὁ Καρκαβίτσας, εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ πῶς βλαφτικὰ ποτὸ ποὺ προσφερόθηκε ἴσαμε σήμερον στὸν Ρωμαῖκο ταρταρισμὸ καὶ πὼς ἢ τόση ἐπιτυχία τῆς εἶναι μὴ ἀπελπιστικώτατη ἀπόδειξη πὼς ὁ σακτικὸς ὄργανισμὸς μας ξακλουθᾷ ἀκόμα νὰ θροεφεται καὶ νὰ παχαίνει μὲ λόγια. Ὁ Βῶκος μπορεῖ νὰ ξαναζωντάνεψε μιὰ περασμένη ἐποχὴ ἀπάνου στὴ σκηνή, μὰ ξεμεταλλεύθηκε ἐμπορικὰ καὶ τὴ σύχρονον ἀμνασίᾳ. Ὁ καλοσυνεϊδῆτος συγγραφέας θάκανε κάτι ἄλλο· θὰ ξαναζωντάνεψε τὰ περασμένα χωρὶς νὰ ξεμεταλλεντεῖ καὶ τὰ σημερνὰ. Ὁ Καρκαβίτσας ποὺ ἔχει κάθε δικαίωμα νὰ περηφανεύεται καὶ γιὰ τὸ ἔργο του καὶ γιὰ τὸ χαρακτήρα του, μᾶς νιώθει καὶ δὲν εἶναι καμιά ἀνάγκη νὰ ποῦμε περισσότερα.

Ἐνα μοναχὰ ἀκόμα· στὰ 54 βγάζανε λόγους πατριωτικὸς καὶ δὲ σκοτιονόντουσαν. Ὁ Μελῆς στὰ 904 σκοτιώθηκε χωρὶς νὰ βγάλει λόγο, καθὼς δὲν ξεφρονούνε λόγους οἱς πλατεῖες ὅσοι παληκαράδες μας πολεμᾶνε καὶ σκοτιώνονται σήμερον στὰ βουνὰ τῆς Μακεδονίας. Ἀξίζει λοιπὸν, μὲ τὸ συμπάθειον, ἢ δική μας ἐποχὴ τῶ φ ρ ο ν ι μ ω ν, ἂς ποῦμε, κάτι περισσότερον ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶ λογοπαληκαράδιον τοῦ Βασιλικοῦ γραφείου.

Ο ΜΠΟΥΛΝΤΩΚ

λοιπὸν δὲ σκότωσε τοὺς τρεῖς Περικιώτες φουρνάρηδες, κ' ἔδικα ὁ φτωχὸς πιάστηκε καὶ δέθηκε καὶ πυρπολήθηκε στὸν δρόμον τῆς Ἀθήνας ἀπὸ τὸν περίφημος κ. Πασσᾶ ποὺ λίγο ἀκόμα καὶ θὰ ζητοῦσε νὰν τὸν προδικάσουνε ἀπὸ νοματάρχην σὲ ἀληθινὸ Πασσᾶ γιατί, λέει, ἔπιασε ἕνα φτωχὸ καραγκιόζη.

Δὲ θέλουμε νὰ ποῦμε πὼς ἢ Ἀνάκριση εἶναι ἀξία τῆς σαχλοκοροιδείας ποὺ τῆς πατᾶνε σήμερον ὅλες οἱ φημερίδες τῆς Ἀθήνας, μὰ ἐπιτέλους ἀφοῦ πρέπει νὰ ἱκανοποιηθεῖ κ' ὁ Μπουλντώκ γιὰ ὅσα τράβηξε, ἢ μόνον δίκαια ἱκανοποίηση εἶναι νὰν τοῦ παραδώσουνε τὸν κ. Πασσᾶ νὰν τὸν περάσει δεμένο

μὲ βουλιάζη, νὰ μὲ σκεπάζη στὴν πίκρα, νὰ μὲ μολυβώσῃ... Ὅλα φαινότανε μακρὰ, πόσο μακρὰ... Καὶ τὰ βήματά μου ἀγγίζανε μυστικὰ, ἀνασαινανε σὲ κάποιες σιγαλιές, ποὺ δὲν ἦτανε πάρεξ νὰ κοιμούνται κάπου γιὰ τὰ μένανε οἱ κατάσπροι γέροι, οἱ πικρογέλαστοι γεροντάκηδες, χαμηλοὶ, τσουλάκηδες, γιομάτοι ἀπὸ σπασαῖα ταφίσια, σὰν ἀπολιθωμένη πολιτεία... Καὶ πάντα ἀνάμεσα στὸν κόσμον τοὺς ἐνοιωθα τὴν παρουσίαν τοῦ πατέρα, σὰν ἀρχιμάστορα καὶ σὰν ἱερέα νὰ μπαινῆ σὲ μιὰ λειτουργία... Καὶ περιμένα τὸν ἐρχομὸν του, τὸ μιλῆμά του, τὸν ἦχόν του, τὴν ματιὰν του, τὸν ἦσκιόν του... Κι' οὐλὸς παράστεκε σὲ πᾶσα πρᾶμα καὶ σὲ κάθε πνυή. Θέ μου, καὶ κείνοι οἱ γέροι, κατάσπροι καὶ θλιβεροὶ, οἱ γέροι ποὺ αἰστανόμουνε πὼς ὑπάρχανε, πὼς σαιρνώνταν ἐδῶ, μὲ κάποιες γενειάδες, καὶ ψαίλωνε «ἀλληλοῦσια, ἀλληλοῦσια!» Ἐπειτα ἢ βουβά-μᾶρα ἔπεφτε βαρεῖα σὲ θέλους ἀπὸ κερωμένο παλιὸ ἀσπῆμ: καὶ κούφωνε ὁ ἦχος στὸ σπῆτι... κούφωνε καὶ κάτι μέσα στὰ στήθια μου, ὡσὰν ἔδειον ὄργανον ἀπὸ παλῆμο ποὺ πέθανε, χεριοῦ ποὺ παίζοντας πέθανε. Ἐτσι ἐνοιωσα ἔγγιζοντας μιὰ ἡμέρα κείνη τὴ χωριατικὴ μου λύρα, καὶ βιάλα μου... Καὶ τότες ξεσκίστηκα μέσα μου, καὶ πήδησα σὰν ἀλαοιασμένη. Ἐστερα ξανάπεσα στὴ σιωπὴ μου. Καὶ σὰ νὰ ἀ-

κλούθαγα τὸ ἦχο, ποὺ καιρὸ ἐσθουσε, μὰ τὸν περιμένα στὸ ἀγῆρι, πάλι γιὰ ὥρες περιμένα, περιμένα, κ' ἀναστένιζα περιμένοντας. Τί; Κι' ὅταν συλλογίζομουνε γιὰ νὰ ἰδῶ σὰν τί ἦταν κείνον ποὺ περιμένα, τότες ἀχνίζα, ἔλυονα ἀπὸ φόβον τοῦ τίποτα, τῆς ἐρημίας ποὺ δὲν ἤξερα τί μοῦ τάξει καὶ τί γυρεύω... Καὶ τότες ἀφινόμουνε καὶ φευγα κάπου, ἔτσι ἔστοχα ἐπερπατοῦσα, μέσα στὸ σπῆτι πάντα ποὺ οἱ δρόμοι ἦταν σκοτεινοὶ, καὶ τὰ πρᾶματα βυθισμένα σὲ παλιούνη, κείνη τὴν παλιούνη ποὺ εὐωδιάζει ἀπὸ μοσκολίθινα, ἢ ἀπὸ λείψανον θυμητικά. Θέ μου, καὶ πὼς ἐνοιωθα ἐτοῦτον τὸν κόσμον ὀλόγυρα νὰ μὲ καλῆ. Καὶ τίς νύχτες ποὺ ἐπαίρνα τὸ καντηλιέρι, καὶ καθόμουνε ὥρες καὶ διάβαζα κάποιον βιβλίον, ἀτέλειωτα βιβλίον τοῦ πατέρα, χανόμουνε σὲ κάποιες σκέψεις, σὲ κάποιον συλλογισμὰ, ποὺ ὁ νοῦς μου δὲν εἶχε γυρισμὸ, καὶ τὰ μάτια μου ἐκαθόντανε κεῖ κοντὰ, κάπου στὸ ἀνοιχτὸ βιβλίον, γιατί φέγγανε παρᾶξενον, θεάνοιχτα, βαθουλά σὰν δυσκοπότερα, καὶ ἐνοιωθα πὼς ἤμουνε θεότυρη, παρὰ μόνον τὰ μάτια μου ἔβλεπα ἐκεῖ ὀμπρὸς μου, ποὺ ἀρμενίζανε, ποὺ φαντάζανε σὰν ἀστέρια ποὺ κατεβή-κανε καὶ ἤρθανε πονετικὰ νὰ μοῦ φέξουνε καὶ νὰ μοῦ κρυφομιλήσουνε κάποιον λόγον, ποὺ κάποτες μιλήσαμε μαζί, κάπου... Πὼς νὰν τὰ εἰπῶ... Καὶ τό-

ἀπὸ τοὺς ἴδιους δρόμους ποὺ πέρασε ὁ ἐρίφης σὲ προκλῆς νικητῆς καὶ τροπαιοῦχος, σέρνοντας πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα του, σὰ Ρωμαῖος κταχτητῆς, τὸ νικημένο ἄχτρον του.

Μᾶς ἀξίζει, ἔστερα μάλιστα ἀπὸ τὰ τρόπαια τοῦ 97, νὰ δοῦμε καὶ μεῖς οἱ ἄμειροι ἕναν πασσᾶ νὰ σέρνεται δεμένος στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας.

ΤΟ ΘΕΡΙΣΣΟ

θριαμβεῖται. Καθὼς μᾶς πληροφοροῦν οἱ «Καιροὶ», μὲ ὑπερπατριωτικὴ πάντα περιφρασια, οἱ Θεριστικοὶ μᾶς ἐτοιμάζουνε δυὸ καινούριες σειρὰς γραμμικότηματα. Κ' ἔτσι τὸ Θερίσσο, δίχως νὰν τὰ καταφέρει ἀκόμα νὰ μπεῖ στὴν παγκόσμια ταχυδρομικὴ ἐνωσῆ, κόβει ἄραδα γραμμικότηματα, ποὺ πρεῖ νὰ πεῖ παίζει τίς κούκλες.

ΕΝΑΣ

«ὑπαίθριος ἱεροκῆρυξ», λένε οἱ «Καιροὶ», ἀνέβηκε σὲ μιὰ καρέκλα ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖον κ' ἄρχισε νὰ λέει:

— Ἀδερφοὶ Χριστιανοὶ, τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτό. Τί πρεῖ νὰ πεῖ μεταφρασμένο κ' ἀμετάφραστο;..

Κι' ὁ κόσμος τότε ἀγρίεψε σὰν ἔκουσε τὰ φροερά αὐτὰ λόγια, ὡστε ἀμέσως ρήχτηκε καταπάνου του καὶ τὸν ἔσπασε στὸ ζῦλον· στὸ τέλος ἕνας ἀστυφύλακας τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ γυμνὸν καὶ τὸν πήγε καὶ στὴ φυλακή.

Καὶ ρωτᾶνε οἱ «Καιροὶ»:

— «Τί λές τώρα, δάσκαλε; Τὸ ἴδιον θὰ πεῖ μεταφρασμένο κ' ἀμετάφραστο Εὐαγγέλιον;»

Καὶ ρωτᾶμε καὶ μεῖς τοὺς «Καιροὺς»:

— Τί λέτε, πατριώτες; Τὸ καταφέρατε νὰ ποκουτιάνετε τὸν κοσμικὸν ἦχο;..

ΛΥΣΣΕΣΑΝΕ

οἱ Κωνσταντινοπολίτικες φημερίδες, καὶ μερικὲς Ἀθηναίικες δὲ, γιατί ὁ Φυτίλης ἔστειλε στὸν Πατριάρχην τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Νὰ χαίρεσαι, Παναγιώτατε, τὸνομά σου. Ἐφκομα: νὰν τὸ δοξάσεις καὶ μὲ τὸ σιᾶξιμον τῆς σχολαστικῆς ἐκπαιδεψῆς μας».

Τηλεγράφημα σὲ δημοτικὴν γλῶσσαν, καὶ μάλιστα στὸν Πατριάρχην; Γιὰ νὰποκοτήσῃ τέτιον φροερό ἐγκλημα ὁ Φυτίλης, δίχως ἄλλο αὐτὸς θῆναι πούσφαζε τοὺς Περικιώτες φουρνάρηδες κ' ἂς ἀνοίξῃ τὰ μάτια τῆς ἢ Ἀνάκριση.

Πὼς βρισκεται ὁ Φυτίλης στὴν Πόλιν, δὲν ἔχει νὰ κάνει τίποτα, ἀφοῦ κ' ὁ Μπουλντώκ βρισκότανε στὴ Δόμπραινα ὅταν ἔγινε τὸ φονικόν.

τες ἐρχόντανε ὁ πατέρας, θέ μου, ὁ πατέρας, κ' ἄκουγα τὸ βῆμα του βαρὸν καὶ κούφιον μέσα στίς μεγάλες κάμαρες, μέσα στὸ διαδρομον, στίς σκάλες, καὶ ζύγωνε ἢ ἀνάσσα του σὰν ἀγέρας ὀλόγυρα στοὺς τοίχους, στὴ θύρα ποὺ ἔγερνε μονόφυλλη νάνοιξη, καὶ τὸ πάτωμα ἀναλύγωνε σὰν νὰ ἦταν ἀπὸ πῖσα... Ἐτσι τώρα εὑρισκα τὰ μάτια μου, τινάζομουνε, ἐρχόμουνε στὸν ἑαυτὸν μου, τὸ αἶμα μου ζάτρειγε στίς φλέβες, καὶ χτύπαγε στὰ μελίγγια... Καὶ πάλι φαινότανε ἄσωστη ὥρα, ἕνας περίπατος μακρυνὸς μέσα στὸ ἔρημον σπῆτι ὁ ἐρχομὸς του, ἕνας γυρισμὸς νεκροῦ ποὺ θὰ μᾶς παρουσιάζοταν... Καὶ νάτονε τὸν πατέρα ψηλο-ψηλό, μὲ ἕνα σεντόνι, θέ μου, τυλιγμένονε, ἕνα σεντόνι κατασπρον ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια, ποὺ φάνταζε μαρμαρωμένον, ἕνας μάγος ἐκεῖ ἀπάνου, ἕνας χᾶρος ποὺ παίζει τίς ψυχές... Γιατί, γιατί τὸ σεντόνι κείνον ποὺ σφύριζε στὸ βῆμα του, καὶ κοκκάλιαζε στὸ κορμὶ του ἢ χιονάδα του, καὶ χυνότανε σὰν κρούσταλλον στὰ στήθια του, κ' ἄφηνε τὴ μορφήν ξεραγκιανὴν νὰ γελάη αἰῶνια, ἀθάσταχτα;.. Καὶ τὰ μάτια γιομάτα κλωσῆν, νὰ τρέχουνε πότε-πότε δάκρυα χάρους βλέποντάς με, καὶ πότε-πότε τὰ δάκρυα τῆς λύπης, τὰ μάτια του ποὺ ἐπαίζανε στὴν ἀσπράδα τοῦ σεντονίου ὅπως ἢ τρε-

ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΤΗΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΥΣΤΡΑ

Σένα από τὰ τελεφταῖα φύλλα τοῦ καλοῦ μας τοῦ «Νουμά» (1) ὁ σοφὸς Ἑβραϊολόγος κ. Λάζαρος Βελέλης ὁ τόσο λαμπρὸς ὁπαδὸς τῆς Ἰδέας, ἀνάφερε ὅτι τὸ μεσαιῶνα ὑπαρχεν Ἑβραϊκὴ κοινότη καὶ στὸ Μυστρά καθὼς ὀλοφάνερα δεῖχεται ἀπὸ μερικὲς παλιές ἐπιγραφές πού βρέθηκαν ἐκεῖ. — Νὰ μιὰ καλὴ ἐφικαρία νὰ δημοσιέψω μερικὰ πρόχειρα σημειώματά μου γιὰ τοὺς Ἑβραίους τῆς δοξασιμένης ἀρτῆς χώρας, σημειώματα πού καθὼς φαντάζομαι δὲ θάνα ὀλωσδιόλου περιττὰ γιὰ τὸν κ. Βελέλη — πού μὲ πιθεξιόσυνη καταγίνεται μὲ τὰ ἱστορικὰ τῶν Ἑβραίων τῆς Ἑλλάδας — οὔτε γιὰ ὅσους θὰ γράψουνε καθολικὰ καὶ μὲ σύστημα γιὰ τὴ μεσαιωνικὰ Λακεδαίμονα καὶ τὸ Μυστρά, τὴν ἄλλοτε — στὸν καιρὸ τῶν Παλαιολόγων — ὀλόκληρη πρωτεύουσα τοῦ Δεσποτάτου τοῦ Μωριῶ, μὰ τώρα ρημασμένη καὶ νεκρὴ πόλη.

Ἀκόμα στὸ δέκατον αἰῶνα, προτοῦ νὰ χριστῆ τὸ κάστρο τοῦ Μυστρός, ἦσαν πολυάριθμοι Ἑβραῖοι στὴ Λακεδαίμονα. Γιὰ τοὺς ἔχουμε ἀρκετὲς εἰδήσεις ἀπὸ τὴ συναξάρι τοῦ Ἁγίου Νικωνος τοῦ μετανοεῖτε (+ 998), πού γράφτηκε ἀπάνου κάτου στὰ 1142 καὶ εἶναι σπουδαιότατο μνημεῖο γιὰ τὴ μεσαιωνικὴ ἱστορίαν τοῦ Μωριῶ καὶ γιὰ τὸ τὴ μεταχειρίστηκαν ὡς πηγή διάφοροι ὡς τὴ μεσαιωνολόγοι καὶ ἱστορικοὶ πού γράψαν γιὰ τὴ μεσοχρονική Ρωμιοσύνη: ἀρκεῖ νὰναφέρω τὸ Hopf (1^a) καὶ τὸν Herzlberg (2). Ἀπὸ τὸ συναξάρι εἶναι τυπωμένο μόνο σὲ λατινικὰ μετάφραση (3) καὶ ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια μὰς ἦταν ὀλωσδιόλου ἄγνωστο στὸ ἑλληνικὸ πρωτότυπο. Ἀλλὰ στὰ 1880 ὁ κ. Σ. Λάμπρος εἶχε τὴν καλὴ τύχη νὰ βρῆ σὲ χειρόγραφο — ἀριθμὸ 210 — τοῦ Κοιτουμοισιοῦ (4) καὶ τὸ ὡς τότε desideratum ἑλληνικὸ κείμενο, ζεσηκωμένο... διὰ χειρὸς... τοῦ ταπεινοῦ Παρθενίου ἐπισκόπου (5) κατὰ τὸ ἀγλ' [=1630] ἔτος τὸ σωτήριον (6). Καθὼς λοιπὸν φαίνεται ἀπὸ τὸ συναξάρι οἱ Ἑβραῖοι εἶχαν στὰ χέρια τους ὄλο τὸ ἐμπόριο τῆς Λακεδαίμονιας καὶ ἀκόμα τὴ φιλία καὶ τὴ συμπάθεια μερικῶν ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες τῆς χώρας. Ἀναφέρεται καὶ ὄλας μὲ τὸνομά του ὁ μεγαλουσιάνος Ἰωάννης Ἄρατος φεβερὸς προστάτης τῶν Ἑβραίων. Μὰ τέ-

λος πάντων ὁ Ἁγιο-Νικωνος κατάφερε νὰ τοὺς διώξῃ ἀπὸ τὴ Σπάρτη. Κάποτε θέριζε τὴν πόλη ἀπὸ τὴ ἀρρώστια, μὰ τί ἀρρώστια; πεντάκακη καὶ θανατικὴ, πούστελνε καθημερινὰ στὸν Ἄδη ἀθρόωπινα κοπάδια. Τότες οἱ δόλοιοι οἱ Σπαρτιῶνοι στείλανε καὶ κάλεσαν ἐπὶ τὴς Ἀμύκλας τὸν Ἁγιο ἔχοντας τὴν ἀσάλευτη πίστη πὼς οἱ παράκλησις καὶ δέησις του πρὸς τὸν Ὑψιστο μποροῦν νὰ πύψουν τὴ Θεϊκὴ ὀργή. Ὁ Ἁγιο-Νικωνος δέχτηκε νύχθη στὴ Σπάρτη, μὰ μὲ τὴ συμφωνία νὰ διώξουν πρῶτα ἀπὸ τὴ χώρα τους τοὺς Ἑβραίους, πού τοῦ ἦσαν ἀληθινὰ — καθὼς καὶ οἱ Μελιγγοὶ Σλάβοι τῆς Μάνης — μεγάλο ἐμπόδιο στὸ ζάπλωμα καὶ θεμέλιωμα τῆς Ἐυαγγελικῆς Ἀλήθειας.

Ὁ Ραββὶ Βενιαμίν, πούχει παραγγίμι Τουδέλας, πού γύρισε τὰ συναγώγια τῆς Ἀνατολῆς στὸ ἸΒ' αἰῶνα, ἐβρήκε, καθὼς λέει στὸ πολύτιμο Ὀδοιπορικὸ του (7), 100 Ἑβραίους στὴν Ἄρτα, 100 στὸν Ἐπαχτο, 200 στὸ Χριστό, 50 στὴν Παλιὰ Πάτρα, 500 στὴν Κόρθο, 200 στὴ Φήβα, 200 στὴν Ἑβοῖα, καὶ στοὺς Κορφοὺς μονάχα ἕναν. Μὰ δὲν κάνει ὀλωσδιόλου λόγο γιὰ Ἑβραίους στὴ Λακεδαίμονα.

Ὅταν στὰ 1249 ὁ Βιλλαρδουίνος ἔχτισε τὸ Μυστρά καὶ σιγὰ σιγὰ κάτω ἀπὸ τὸ φουμισμένο κάστρο ἐσηματίστηκε καὶ ἡ πολιτεία τοῦ Μυστρός, σπουδαῖο κέντρο πολιτικὸ καὶ ἐμπορικὸ, συναχτήκανε καὶ ἐκεῖ Ἑβραῖοι. Τὸν καιρὸ πού οἱ Παλαιολόγοι ἦσαν δεσπότες τοῦ Μωριῶ οἱ Μυστρίωτες Ἑβραῖοι φαίνεται πὼς ἀποτελοῦσαν κοινότη πολυπρόσωπη. Ὁ Γ. Φραντζῆς μιλῶντας γιὰ τὰ μέρη πού τοῦδωκε νὰ ἐριζῆ ὁ Δεσπότης Κωσταντίνος Παλαιολόγος, ὁ ἔπειτα τελεφταῖος καὶ μαρμαρωμένος βασιλεὺς τῆς Πόλης, ἀναφέρει ἀνάμεσα στὰ ἄλλα καὶ τὴν Ἑβραϊκὴ Τρύπη (8). Ἀπὸ τὴν Ἑβραϊκὴ Τρύπη δὲν εἶναι ἄλλη καμὴ παρὰ τὸ σημερινὸ χωριδάκι τοῦ δήμου Σπάρτης, ἡ Τρύπη (9), τὸ προάστειο, γιὰ νὰ πῶμε ἔτσι, τοῦ Μυστρός. Τότες — ὅταν δηλαδὴς ὁ Φρατζῆς τὴν πῆρε τιμάρη — εἶχε καθὼς φαίνεται Ἑβραίους κατοίκους. Καὶ ὁ στοχασμὸς μου ἀπὸ τὸς βεβαιώνεται σὰ θυμηθῆ κανεὶς ὅτι ἐκεῖ — στὴν περιοχὴ τῆς Τρύπης — ζεθαῖτηκαν Ἑβραϊκὲς ἐπιγραφές πού σκέπαζαν κάποτε μνημύρια ἢ στάλιζαν χτήρια.

Καὶ ἀφοῦ οἱ Τοῦρκοι πῆραν τὸ Μωριῶ οἱ Ἑβραῖοι τοῦ Μυστρός ἦσαν παραπολλοί. Στὰ 1584 ὁ καθηγητὴς στὴν Τιθύγγη Μαρίνος Κρούσιος, ὁ περιφη-

μος καὶ γκαρδιακὸς φιλέλληνας, μὰς φύλαξε τὴς παρακάτω ΠΕΡΙ ΣΠΑΡΤΗΣ εἰδήσεις πού τὴς ἔκουσε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἐπιθαύριου, δηλαδὴς Μονεβασίτη, Ἀντρέα Λαμαρίου: «Ait (ὁ Δαρμάριος) adhuc hodie μεγάλιν πόλιν εἶναι. Ubi Graecorum omnis generis et aetatis 50 millia sint. Turcae autem habeant τὴν ἀκρόπολιν ἀτείχιστος ἢ πόλις ἢ δὲ ἀκρόπολις ὀχυρωτάτη ἐπὶ Τοῦρκων φρουρομένη incolunt etiam (10) πλ. εἰδ. τοῦ Ἰουδαίου... (11).

Σάν ἔγινε ὅμως ὁ σηκωμὸς τοῦ 1769 οἱ Ἑβραῖοι τοῦ Μυστρός πάθανε πολλὰ, καθὼς φαίνεται. Ὁ Chateaubriand — πού ἦρθε στὴν Ἑλλάδα στὰ 1806 — ἀναβαίνοντας στὸ κάστρο τοῦ Μυστρός λέει πὼς πέρασε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴ γειτονία τῶν Ἑβραίων πού βρισκότανε ὀλόγουρα ἀπὸ τὸ κάστρο καὶ τὸ περιγύριζε ὄλο τὸ ὕψωμα τοῦ βουνοῦ ὡς ἀπὸ τὴ σκεδὸν τὴ βῆση τοῦ καστρουρισμαῦ. Ὅλη ἀρτὴ ἡ γειτονία ἦταν καταχλασμένη ἀπὸ τοὺς Ἀρβανταῖδες πούρθανε στὸ Μωριῶ γιὰ νὰ σῶσουν τὴν ἐπαναστάση. Μονάχα — λέει ὁ Chateaubriand (12) — οἱ τοῖχοι τῶν σπητιῶν στεκόσαντεν ὀρθοὶ καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰν ὀνόματα τῶν πορτῶν καὶ τῶν παραθυριῶν ἔθλεπε κανεὶς τὰ σημάδια τῆς πυρκαγιῆς πού τὰ κατὰστρεψε. Καὶ ὁ περιφημὸς ἀρχαιολόγος καὶ ἀξιωματικὸς τοῦ πυρβολικοῦ William Martin Leake (13) — πού γύρισε τὸ Μωριῶ λίγο προτύτερα ἀπὸ τὸ Chateaubriand, στὰ 1805 — πῆγε στὸ Μυστρά καὶ ἀναφέρει τὴς καταστροφές τοῦ 1770. Ἡ Κατοχόρα, λέει, μόνο τοῦ Μυστρός, μὲ μιὰ ἄλλη γειτονία, τοῦ Κάστρου, καὶ ἐνωσὶ βέβαια τὴν Ἑβραϊκὴ — εἶχαν ἄλλοτε, προτύτερα ἀπὸ τὰ 1770 — τῶσα σπήτια ὅσα εἶχε στὰ 1805 ὀλόκληρος ὁ Μυστράς. Καὶ μονάχα τὰ ἐρείπια τους ὡς τότε μινεσκαν.

Ὅς τὴ μεγάλη Ἐπαναστάση, τοῦ 1821, ὁπαρχαν μερικὲς Ἑβραϊκὲς φαμίλιες στὸ Μυστρά, ὅπου ἀκόμα οἱ γέροντες δεῖχνουν τὴν Ἑβραϊκὴ γειτονία ἀνάμεσα στὰ τρισίνδοξα χιλιασματὰ καὶ σημάδια τοῦ τόπου τους.

Καὶ τελειώνω μὲ μιὰ φιλικὴ ἀνακοίνωση πρὸς τὸν κ. Βελέλη: Ἑβραϊκὲς ἐπιγραφές δὲν βρισκονται στὸ Μουσεῖο τῆς Σπάρτης — καθὼς σημείωσε στὸ Νουμά (14) — ἀλλὰ στὴν ἀρχαιολογικὴ συλλογὴ πού κατάρτισε στὴν παλιὰ μητρόπολη τοῦ Μυστρός ὁ σοφὸς Βυζαντιολόγος καὶ φίλος κ. Gabriel Millet ἔχοντας συνεργάτη τὸν τότε (1892 —

μουλὴ φλόγα τῆς νεκρῆς λαμπάδας στὸ μπαμπακίνο στόμα τοῦ πεθαμένου... Θέ μου! Ἦταν ἡ μανία του νὰ νύνηται τὴς νύχτες ἔτσι, καὶ νὰ τριγυρνῆ μέσα στὸ σπῆτι, γελώντας πάντα. Ἐκαθόταν σιμά μου, καὶ μού μιλοῦσε γιὰ χίλια πράματα, μὲ τὰ λόγια του καὶ μὲ τὰ φερσίματά του. Πολλὲς βολές ἐπαίρνε βιβλίο, δικό του, καὶ μού διάβαζε, καὶ μού τὰ ξήγαγε μ' ἔνοιες δικές του. Καὶ τὴς ἀτέλειωτες ὄρες πού ἐπερνούσανε δὲν ἤθελε ἄλλοτε σιμά μου. Ἐστεκότανε ἄλλοτε ἀμίλητος, γιὰ ὄρες βουβός, μὲ τὰ μάτια του ἄπαρτα ἀπὸ πᾶνου μου, καρφωμένα στὰ μαλλιά μου, στὰ μάτια μου, στοὺς ὤμους μου, στὰ χέρια μου, στὰ πόδια μου... Στεκότανε ὀρθός, φάντασμα σωστό, τὴς νύχτες πού κένταγα ἐργόγερα πού δὲ σῶνανε, καὶ ἐπλεγα πλεξήματα μπερδεμένα, στὰ χέρια μου πού εἶχανε τὴς ἄλυσιδες. Καὶ ἄλλοτε πάλι πλάγιαζε σιμά μου, διπλωμένος στὸ πεντόνι του, ἔγερνε στὸ διβάνι, καὶ κεῖ βυθιζότανε. Μὰ ἕνα βράδυ ξάφνου ἐγύρισε καὶ γελώντας μού εἶπε:

— Γιὰ σῶπα, γιὰ σῶπα νὰκούσουμε τὴ φωνή... Γιὰ σῶπα...

Καὶ σταμάτησε τὴ βελονιά μου. Τάχα τί θελε νὰ σωπήσω; Μὴ καὶ λέγαμε τίποτα; Ὑστερα εἶπε ἀργά:

— Πόσο... καθάρια ἀκούγεται μέσα στὴ νύχτα... μέσα στὴ βουβὴ καὶ ἄφωτην ὄρα... Ἔτσι ἔρχεται, περνάει, καὶ φεύγει... Δὲ στέκει, κακόμοιρη ψυχὴ... Γιατὶ στὸ ἄθλιο πλάσμα δὲ γυρνᾷς... Μόνε σου ἀρέσει ὁ ἀναστεναγμὸς σου νύχεται ὡς μὲ τὴν ἡσυχία μου ἐκούτη... μόνε σου φαίνεται καλὸ νὰ μὰς ζαφιάζεις τὸν ὄμορφο καιρὸ... Μὰ ξέρεις πὼς ἐμεῖς ζοῦμε στὴ φωλιά μας;.. Νὰ ἐδῶ, σὲ τούτη τὴ φωλιά, πού τὸ ἐρημικὸ σου μάτι πλανιέται;.. Ἔτσι ὅπως τὰ βλέπεις, καὶ τὰ χιρῆσαι πέρα στὰ ταξείδια σου, καὶ δὲ ζηλεύεις... Χά! χά! χά!..

Ὑστερα ἀνασηκώθηκε, μὲ ζύγωσε, μού πασπάτεψε τὸ κεφάλι καὶ τὸ πρόσωπο σάν στραβὸς πού φάχνει νὰ γνωρίσῃ, καὶ κοιτάζοντάς με βαθεῖα στὰ μάτια:

— Γελάς, αἶ, γλυκεῖα εἰκόνα... γελάς, αἶ, γιὰ τὸ ξέρεις; Καὶ γέλασε χωρὶς νὰ τὸ θελω.

— Χαμογέλας ἐσύ πού κατέχεις τὴν ὄψη τῆς, γιὰ τὸ θέλησες τάχα;.. Μπᾶ, ποτὴς, ποτὴς... Νὰ, ὅπως σὲ κοιτάζω τὴν κοίταξα, καὶ γέλασε ὅπως ἐσύ γελάς... Τὴν ἔπιασα κάποτες ὅπως σὲ πιάνω, ἀπὸ τὸ κεφάλι... καὶ χαμογέλασε τὸ ἴδιο... Ἔγειρα τὴν ὄψη μου στὰ μάτια τῆς καὶ κείνη φοβισμένη ἐβυθίστηκε σὲ λαχτάρα... Ὅχι, ὄχι, τῆς εἶπα, μὴν τρομάζεις, κατὶ ψάχνω νὰ βρῶ, γυρίζον-

τας ἀπὸ τὸν ἄδη... Κουκουβάγια εἶσαι, πούλι ψυχωμένο τὴν ψυχὴ σου, τί εἶσαι;.. Ὡστόσο σὲ κρατῶ ζωντανή, κάτου ἀπὸ τὰ δάχτυλά μου πού ψάχνουνε τὰ κρεατὰ σου, καὶ σὲ κατέγω στὰ μάτια μου πού λώνουνε μέσα στὸ αἷμα σου... Κυρᾶ μου! Στάσου ἔτσι, σήκω ὀλόρθη, τίναξε τὸ σῶμα ὀλόγουρα, καὶ πῆσε ὕστερα πάλι στὸ διβάνι... Καὶ ἀπὲ γέλασε, γέλασε νὰκούσω... Ἄ, ἐσύ ἄσαι οὐλή, ἡ ἴδια... Σὲ θυμᾶμαι μικρούλα, ἔτσι σάν εἶσαι μὲ τὰ μαλλιά ξέπλεγα... Νὰ ἔτσι, ὅπως θὰ σοῦ τὰ ξεπλέξω... Νὰ ἔτσι. Πρέπει, πρέπει, ἐσύ κυρᾶ, ἐσύ πού τὴν κατέχεις στὴν ὄψη σου, καὶ στὴ φλέβα σου, καὶ στὰ μάτια σου, πρέπει ν' ἀκούσῃς, πρέπει νὰ βουβαθῆς ἀκούοντας τὴ φωνή μου. Ἄ, ὄχι, ὄχι νὰ σὲ κοιτάζω καὶ νὰ φανῆ τ' ἀσπράδι τοῦ ματιοῦ σου, λοζᾶ, κλεφτά... Θέλω σάν τὸ φαγγᾶρι καὶ σάν τὸν ἥλιο, ἀνοιχτά... Ἐδῶ νὰ ζῆς, στὴ στέγη ἐκούτη, πού βασιλιάς καὶ παραβουρῆς βρισκομαί, ὄχι βροσκουμαί... μὰ καὶ εἶμαι. Ἐδῶ νὰ κυβερνῆσαι καὶ νὰ μὴ σὲ κυβερναί ὁ θεός, μὰ ἐγώ! Ἰδές με στὰ μάτια. Σπίθεις πετᾶνε ἀπὸ τὴ μίσσησα, καὶ ὄλο τὸ φῶς τους φεγγολογᾷ στὴν ψυχὴ μου, γιὰ τὴ σὲ βλέπουνε, τὸ πεντάμορφο σου φῶς...

Μὲ τράθηξε σιμά του καὶ μού φίλησε τὰ μαλλιά. Ὑστερα σταυροκαπήθηκε, πῆγε τὸ χέρι μου,

1902) Ἀρχιεπίσκοπο Σπάρτης καὶ Μονεμβασίας καὶ τῶρα Μητροπολίτη Ἀθηνῶν Σεβασμιώτατον κ. Θεόκλητο Μηρόπουλο.

Ἄγουστος 1905

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (1) Ἀριθμὸς 156, σ. 6.
- (1a) Geschichte Griechenlands vom Beginn des Mittelalters bis auf unsere Zeit sthn Encyclopadie του Ersch καὶ Gruber. Τμήμα Α', τόμ. 85, σ. 123 κ. ε., 136 κ. ε.
- (2) Geschichte Griechenlands seit dem Abssterben des antiken Lebens bis zur Gegenwart. Τόμ. Α' σ. 282, 286 κ. ε.
- (3) Martène καὶ Durand: Veterum scriptorum amplissima collatio. Τόμ. VI. Παρίσι 1729.
- (4) Μοναστήρι. Ἀγιορείτικο.
- (5) Ὁ Παρθένιος ἀφτός ἦταν ἐπίσκοπος Ἐδρουσθένης. Εἶναι γνωστός γιὰ βιβλιογράφος στὰ 1630—1652. Ἐγράψε — ἐξόν ἀπὸ τὸ λεγόμενον χειρόγραφο τοῦ Κουτλουμουσιού — τὰ χειρόγραφα 4, 27, 31, 32, 57 τῶν Ἀγιο-Σαράντα τῆς Σπάρτης [κοίταξε Νίκου Α. Βέη: Κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς ἐν Θερσπυκίας μονῆς τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα. (Ἀντύπωσις ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Παρισίου Ἡ' ἔτους. Ἐν Ἀθήναις 1904, σ. 8, 26 κ. ε., 29, 30, 43] καὶ τὸ 38 τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Ξενωφώντος [κοίταξε Sp. P. Lambros: Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos. Τόμ. I. Cambridge 1895, σ. 65, ἀριθμὸς 740 — Μ. Γεδεών: «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀληθεῖα» τόμ. Θ', φυλλάδιο 14, σ. 11]. Ἄρτου ἦταν χτήμα καὶ τὸ χειρόγραφο 41 τῶν Ἀγιο-Σαράντα Σπάρτης, ποῦ γράφτηκε στὰ 1672. [Κοίταξε Νίκου Βέη, ὅπου καὶ παραπάνου, σ. 34]. Ἄρτος ἀρχιερέτευε στὰ Βρούτανα ὅταν ἐχτίστηκε ἡ κλησια τ' Ἀγιο-Νικόλα στὴ Χρύσαφα (1620) καθὼς ἀναφέρει μιὰ παλιὰ ἐπιγραφή ἀρτῆς τῆς ἐκκλησιας, ποῦ τὴν ἀντέγραψα ἀπὸς μου στὰ 1903.

Ὁ Παρθένιος πρῶν Ἐδρουσθένης μπορεῖ νὰ καταταχθῆ καὶ στοὺς συγγραφῆδες τοῦ ΙΖ' αἰώνα. Στὸν κώδικα 210 τοῦ Κουτλουμουσιού, ποῦ καθὼς εἶπαμε βρίσκεται καὶ τὸ Ἑλληνικὸ συναξάρι τοῦ Ἀγιο-Νικόνα, στὰ φύλλα 79α—105β διαβάζουμε: Παρθενίου ἀρχιερέως (:) «Περὶ τῶν πρωτείων τοῦ

πάπα» (Κοίταξε Sp. P. Lambros ὅπου καὶ παραπάνου, σ. 297). Στὸ τέλος τοῦ ἔργου ἀφτοῦ εἶναι γραμμένοι οἱ στίχοι:

Χριστὲ δίδες πονήσαντι τὴν πολυὺλβον ἀρωγὴν οἰκτιρῶ ἀρχιερεὶ τλήμονι Παρθενίῳ

Ὁρισμένα ὁ Παρθένιος ἀφτός, ὁ πρῶν Ἐδρουσθένης, εἶναι ὁ συγγραφέας τοῦ περὶ τῶν πρωτείων τοῦ πάπα ἔργου.

Πάλι ὁ Γαλακτίων ἱερομόναχος ὁ ἐξ Ἀναβρυτῆς, ποῦ ἀναφέρεται ὡς χτήτορας τοῦ χειρόγραφου 210 τοῦ Κουτλουμουσιού, ἐκείνου δηλαδὴς πῶχει καὶ τὸ συναξάρι τοῦ Ἀγίου Νικόνα τοῦ Μετανοεῖτε [κοίταξε Sp. P. Lambros ὅπου καὶ παραπάνου, τόμ. I, σ. 297] εἶναι γνωστός στὰ 1669 καὶ ὡς πρωτοσύγγελλος, βιβλιογράφος τοῦ χειρόγραφου 16 τῶν Ἀγιο-Σαράντα τῆς Σπάρτης [κοίταξε Νίκου Βέη, ὅπου καὶ παραπάνου, σ. 11]. Τὸν ἴδιον καιρὸ, στὰ 1669, ὁ ἀφτός Γαλακτίων ἱερομόναχος ἀπὸ Μωραΐαν, ἀφιέρωσε ἓνα νομοκάνονα εἰς τὴν σεβασμίαν καὶ βασιλικωτάτην ἀγίαν μονὴν τῆς μεγίστης Λαύρας τὴν ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθω κειμένην, ὅπου καὶ βρίσκεται μάρθιμὸς Ε' 154 [κοίταξε: Βυζαντινὰ Χρονικά. Παράρτημα τοῦ ΙΑ' τόμου. Νο 2. Β. Μπενέσβιτς: Εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν τῷ Βατοπεδίου καὶ τῆ Λαύρα τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου εὐρισκομένων ἐλληνικῶν κανονικῶν χειρογράφων. Πετροῦπολη 1904, σ. 59]. Τὸν ἴδιον καιρὸ, κατὰ τὰ 1669, ἀφιέρωσε, καθὼς φαίνεται, τὸ χειρόγραφο 210 τοῦ Κουτλουμουσιού, ποῦ περιεχεῖ καὶ τὸ συναξάρι τοῦ Ἀγίου Νικόνα τοῦ Μετανοεῖτε, καθὼς καὶ τὰλλα χειρόγραφα τοῦ ποῦ βρίσκονται στὰ μοναστήρια τοῦ Ἄθω. Στὰ 1670 ἔγραψε καὶ τὸ χειρόγραφο 133 τοῦ Ἀγιορείτικου μοναστηρίου τοῦ Παντοκράτορα, ἀφτό μάλιστα λείει τὸν ἑαφτό του... μαθητὴν τοῦ πρῶν Ἐδρουσθένης ἐπισκόπου καὶ Παρθενίου τοῦ Πελοποννησίου... [Κοίταξε Sp. P. Lambros ὅπου καὶ παραπάνου, τόμ. I, σ. 106]. Στὰ 1675 ἔγραψε ἄλλο χειρόγραφο ποῦ ἀνεκάλυφα πέρσι ταχτοποιώντας καὶ καταγράφοντας τὰ παλιὰ χειρόγραφα τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου. Στὸν κατάλογο τῶν Ἀγιορείτικῶν χειρογράφων τοῦ κ. Δάμπρου, στὸν πίνακα (τόμ. II', σ. 572) τὰ δύο ὀνόματα: Γαλακτίων ἱερομόναχος ἐπιτελής καὶ ἀμαρτωλὸς μαθητῆς τοῦ πρῶν Ἐδρουσθένης ἐπισκόπου Παρθενίου... ++ Γαλακτίων ἱερομόναχος ὁ ἐξ Ἀναβρυτῆς... πρέπει νὰ ἐνωθῶν σ' ἓνα ἔστωντας καὶ νὰ πρόκειται

- γιὰ ἓνα καὶ τὸ ἀφτό πρόσωπο.
- (6) Sp. P. Lambros. Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos. Τόμ. I, σ. 297. — Σύγκρινε «Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος» τόμ. Δ', σ. 643 κ. ε.
- (7) The Itiner. of Rav. B. of Tudela. London 1840.
- (8) Ἐγδοση Βόννας, σ. 200.
- (9) Σύγκρινε Νίκου Α. Βέη: «Βυζαντινὰ ἐπιγραφαὶ Γορτυνίας μεθ' ὑπομνημάτων ἐκδιδομένηαι... (Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ΙΑ' τόμου τῶν Βυζαντινῶν Χρονικῶν). Ἐν Πετροῦπόλει: 1904» σ. 12. 3.
- (10) = Κατοικούν ἀκόμα...
- (11) Émile Legrand: Notice Biographique sur Jean et Theodose Zygomalas. Paris 1889, σ. 190.
- (12) Chateaubriand: Itineraire de Paris a Jérusalem. Στὰ Œuvres complètes. Paris 1836. Τόμ. I, σ. 61.
- (13) Leake: Travels in the Morea with a map. and plans: Τόμ. I. London, 1830. σ. 130. N. A. B.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΙΟΜΑΔΙΑΤΚΟ

Ἄπο Πέμπτη σὲ Πέμπτη

Ἐπιμετοῦς Ἐσωτερικῶν ὁ Κυρ. Μαυρομιχάλης.

Σκοτωμοί. Περαίας 2 (ἀπὸ κέρρο), Ἐπαρχίης 4. Λαβομοί. Ἀθήνα 5, Περαίας 1, Ἐπαρχίης 5. Κλειμῆς. Ἀθήνα 3, Περαίας 2, Ἐπαρχίης 1. Ἀπαγωγές. Ἀθήνα 1, Περαίας 1, Ἐπαρχίης 5 (ἡ μὲν, στὸν Ἀη-Πέτρο τῆς Κωνσταντίας, μ' ἓνα σκοτωμὸ καὶ δύο λαβομοίς).

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

— Τὸ τέλος τῆς μελέτης τοῦ Σπόρου Ἀναστασιάδη «Σκιῆς γροθίδος» θὰν τὸ τυπώσουμε στ' ἄλλο φύλλο.

— Ὁ συνεργάτης μας ἀρρώστησε, ἔπειτα πῆγε σὲ ταξίδι καὶ μόλις χτές λάβαμε τὸ τελευταῖο κομμάτι τῆς μελέτης του.

— Παρακαλοῦμε ἀκόμα μιὰ φορὰ τοὺς φίλους ποῦ δὲ μᾶς στείλανε τὴ συντροπή τοῦ 1905 καθὼς κι ἄλλων περασμένων χρονῶ, νὰ μᾶς θυμηθοῦνε. Σὲ μερικὸς γράψαμε, μὰ οὔτε μᾶς ἀπαντήσανε, ἔτσι γιὰ τὰ μάτια. Κακὸ αὐτό, μάλιστα ἄμα συλλογιστοῦνε πῶς οὔτε ἓνα φύλλο ἴσαμε σήμερα δὲν τοὺς καθυστερήσαμε.

καὶ εἶπε:

— Σὲ κατέχω μὲ δύναμη ποῦ δὲ θὰ μοῦ ξεγλυστρήσῃ παρὰ σὰν μοῦ κλείσουνε μονάχα τοὺς τὰ μάτια... Ἔτσι ζῆσε στὴν ὁμορφιά μου ποῦ κρύβει τὸ ἄγραφο μυστικόν... Θὰ λειτουργῶ ἐδῶ γιὰ σένα καὶ μὲ σένα. Εἶσαι σὺ ἡ δικιά της, καὶ στὴ θύμησή της σὲ κυβερνάω... Χέρι ἄλλοτινὸ νὰ μὴ σὲ ἴγγιξη. Καὶ ποτές μὴ σηκώσης μᾶτι στὸν πειρασμό, καὶ στὴ νεότητὴ μὴ λαχταρήσης... Ἄ, ἡ μίσση βραζει στὰ γέροντά μου τὰ στήθια... Καὶ θὰ σβύσω πεθαίνοντας γιὰ τὴ θύμησή τῆς ζωῆς ποῦ μὲ βρασάνισε; Ὁχι! Ὁχι! Χαίρουμαι ποῦ ξέρεις νὰ μ' ἀκούς καὶ νὰ γέρνης τὸ κεφάλι στὴν ἐγνοια ποῦ σοῦ φέρνουνε τὰ λόγια μου...

Καὶ μὲ φίλησε πάλι στὰ μαλλιά, ποῦ ἐνοιώσα τὴν ἄχνα ἀπὸ τὰ χεῖλια του, μιὰ καρτερὴ ἀνάσα νὰ μοῦ ἀνατριχιάζῃ τὸ κεφάλι. Ἐσφιγγα τὰ δόντια μου, κατέβαζα τὸ κεφάλι, τὸ αἷμα μου χύμιζε στὴν καρδιά, καὶ τὰ χεροπόδαρά μου ἦτανε ζένα. Μ' ἄφησε ὕστερα νοιώθοντας, στοχάζομαι, τὴν ταραχὴ μου, καὶ γλήγορα ἀνασαινοντας, μὲ τὰ χεῖρια σὲ θέση σὰ νὰ κράταε κάτι, μὲ τὰ μάτια στηλωμένα ἀπάνου μου εἶπε:

— Νὰ γυρέψης, στοχάζεσαι, νὰ λευτερωθῆς δὲ θὰ σ' τὸ κάμω χάρη... Δεμένη, ἀμποδεμένη θὰ σὲ

κλειδώσω μέσα στὸ μυστικὸ μου κυδούρι, στὸ ἀνοιχτὸ κυδούρι μου, ποῦ κρύβει γιὰ σένα ἓνα μυστικόν... Νὰ ρέψουν τὰ χεῖρια μου σὰν δὲ μπορέσουνε νὰ χαλκιδεύουνε τίς ἄλυσσιδες... Ὁ ἡλκακῆς μας ἐκεῖ θὰ σὲ βλέπει λιγώτερο, καὶ σὺ θὰ βλέπης περισσότερο τ' ἀστέρια, καὶ σὰν γιομίζῃ τὸ φεγγάρι ἐγὼ θὰ χάνομαι, θὰ χάνομαι καὶ μονάχα τὸ σαγόνι μου θὰ κροταλίξῃ ἐδῶθε καὶ κῆθε, σὰν παλιόκλειδωνιά, ἢ σὰν τὰ λανάρια σὰν ζαίνουνε καὶ λαναρίζουνε μαλλιά... Καὶ σὺ θὰ γουδώνης, θὰ σμουλώνης ἀκούοντας, γιὰτὶ θὰ περιμένης πάντα, κι' ἄσωστα θὰ καρτερῆς ἄρθω σὰν νυχτοκόπος βρυκόλακας νὰ πλαγιάσω, σιμά σου, στὴν ποδιά σου, ποῦ θὰ μυρίζῃ ἀπὸ τὸ χῶμα, τὸ χῶμα ποῦ μουσκοβολήσανε τὰ κόκκαλά της...

— Μὴ πατέρα μου... πατερᾶκη μου παρακαλῶ σε... σβύνω, πεθαίνω... σώνει πῶς γιὰτὶ μὲ φαρμάκωσες... σώνει γιὰτὶ λυώνω σὰν στὸ μνημα... τὸ αἷμα μου φεύγει, καὶ δαγκώνω τὴ γλώσσα μου σπαρταρίζοντας... καὶ ματώνει... καὶ ματώνουνε τὰ χεῖλια σου... κοκκινίζουνε σὰν ὠμὸ κρέας... φιλιώντας με...

— Τὸν πατέρα...

— Ναι... κάποιονε σὰν καὶ σένα... νὰ σὰν ἦσκιο του καὶ ὡσὰν τὸ φαντασμὰ του, ποῦ διαβαίνει, ποῦ

μὲ κοιτάζει, ποῦ ἀνοίγοκλείνει τὰ χεῖλιά του... Τραβήξου πέρα γιὰτὶ μὲ λυώνει ἡ ματιά σου... Ἐσὺ ποῦ μ' ἀποκοιμάς, ποῦ θὰ πλαγιάσης στὴν ποδιά μου, ποῦ μυρίζῃ χρωματίλας... Ἐλα καὶ φέγα, καὶ φέγα μακρὰ γιὰτὶ τρέμω ἓνα κρῖμα σιμά σου, ἓνα μεγάλο κρῖμα νοιώθω νὰ ζυγώνῃ... Τὰ χεῖρια σου ποῦ ψάχνουνε ἀπάνου μου, ἀναδεύουνε τὸ χῶμα της, καὶ πιάνοντας μὲ τὰ δάχτυλά σου, ποῦ εἶνε τόσο κρῖα, θεῖ μου, πόσο εἶνε κρῖα, τὸ κεφάλι μου, θαρρῶ πῶς θὰ ἴδῳ τὸ κούφιο της κρανίῳ νὰ μοῦ ρήγνη κατάρεις... Μὴ... λίγο ἀγέρι... λίγο φύσημα νὰ ζήσω... μὲ πνίξες.

— Χά! χά! τὴ φοβισαίρα, εἶπε τινάζοντας τὸ σεντόνι του ἀνωθῆς μου καὶ κἀνοντας ἀγέρι, ποῦ μοῦ φάνηκε σὰ νὰρχότανε ἀπὸ χωνευτήρι.

— Ἄσε με νὰ ζήσω... νὰ χαρῶ... τί μὲ τυραννάς ἔτσι;.. τί σοῦ φταίω καὶ μὲ ἠσκίωνεις καὶ μὲ γκρεμίζεις;.. Εἶσαι ὁ πατερούλης ἐσὺ καὶ μὲ βασανίζεις;.. Ἄ ὄχι, σὲ ἄλθῃς, εἶνε ποῦ ἀπὸ τὴν ἀγάπη σου... τὸ νοιώθω πῶς εἶνε ποῦ ἀπὸ τὴν ἀγάπη σου... συμπάθα με κιάλα ποῦ σοῦ μιλάω ἔτσι γιὰτὶ εἶνε ὁ φόβος... εἶνε ἡ νύχτα... εἶσαι καὶ σὺ ποῦ μὲ σκιάζεις ἔτσι μὲ τὰ λόγια σου...

— Τὰ λόγια μου εἶνε σκαλισμένα μὲ τὸ μαχαίρι τῆς ὑπομονῆς στὴν πέτρα τῆς ὑπομονῆς... Καὶ

ΤΟ ΒΑΡΚΑΚΙ

Φύο' άγέρι
στό πανάκι,
Τό βαρκάκι
όλο τρέχει...
Στό λιμάνι
πάμε πρώτα,
Σπῆ τό κῆμα
καί μᾶς βρέχει.
Τό βαρκάκι
άλαφρό
πῶς γέρονει!
Φιλ, φίλ, φίλ...
Τάκοῦς, τραλλή;
Κι άπό φίλι
δέν μέλνει;

Judas Errant

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντοκοι καταθέσεις

Η Έθνική Τράπεζα δέχεται έντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικά γραμμάτια καί εἰς χρυσόν, ἤτοι εἰς φράγκα καί λίρας στερλίνας, άποδοτέας εἰς ώρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκῶς.

Αἱ εἰς χρυσόν καταθέσεις καί οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τό αὐτό νόμισμα, εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεση, εἰς χρυσόν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chéque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογούχου.

Τό κεφάλαιον καί οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καί, τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου, ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων.

Table with 2 columns: Duration (1)2, 2, 2)2, 3, 4) and Interest rate (6 μηνῶν, 1 έτους, 2 έτων, 4, 5).

Αἱ ὁμολογίαι τῶν έντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικῶς ἢ ἀνόνομοι.

Έκ τοῦ Γραφείου.

εἶνε τὰ λόγια μου οἱ καρποί ποῦ σοῦ κρεμάω ψηλά νά θεορίσης καί νά γευτῆς... Ἄ, πῶς λαχταρίζεις νά χαρῆς τῇ νεῖά γῆ ποῦ θά σέ καλέσῃ αὔριο τό πράσινο χορτάρι... Σάν τήν πουλάρα ποῦ ζητάει καί ξατρεύει στό λόγγο ἢ στοῖς κάμπους ὅμοια μέ τήν ἀλαφίνα, ὁμορφά από τήν ἀγάπη, περιπλοῦμιστη από τῆ χαρά καί ζωῆ... Σφυροκοπᾷ σου τό αἷμα από τό νέο φούντωμα τῆς ποθιάρας σου νεότης, καί τὰ γένεια μου δέ σέ κράζουνε, καί τὰ ζυλιασμένα μου χέρια δέ σέ καλοῦνε, καί τὰ σβυσμένα μάτια μου δέ σέ χωρᾶνε μέσα τους... Μά τῆ νεῖά γῆ θά τήν ὀργώσω καί θά τῆ σπείρω καί θά τῆ θερίσω καί θά τήν ἀλωνίσω. Μά τήν ἀνοιχτή ἐγώ θά τραγγήσω τόν καρπό ποῦ σέ ξαφνιαίνει κρεμασμένος στό δέντρο τῆς ἀγάπης... Ὅχι, Κυρά μου, ὄχι βασιλίσσά μου, δέ θά χαρῆς στά λειβάδια ποῦ κυνηγᾷ ὁ δολερὸς κάπρος τήν ὁμορφή μου ἀρνάδα... Ἐσύ πρέπει νά κοιμᾷσαι κάτου από τὰ ζημερώματα ποῦ τὰ λόγια μου σοῦ φέγγουνε, καί πρέπει νά δειπνήσῃς στά χάρδια τοῦ πατέρα, ποῦ εἶνε ὡσάν τὰ βασιλέματα τοῦ ἡλίου σιγαλινά καί θλιμένα... Ἐτσι θά σέ κοιμῶ ὡς ποῦ νά κοιμηθῶ τόν αἰώνιο μου τόν ὕπνο, καί τὰ χέρια μου τότες πάλι θά σέ ζητᾶνε καί θάρνιουνται τίς νεκρικές κορδέλλες...»

Ἔτρομε ὀλάκρος, καί μίλουμε ὡσάν νά κράτα-

Ένας λογιώτατος, θέλοντας νά περάσῃ ποτάμι, μπῆκε στό πέραμα καθάλαρης. Κι ὅταν κάποιος τότε ρώτησε γιατί μπῆκε καθάλα: — Βιάζομαι, ἀποκρίθηκε.

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τό ένα, κ' ένα φρ. χρ. γιά τό ἐξωτερικό, πουλιούνται στά γραφεῖα μᾶς τάκλουθα βιβλία:

Τοῦ Ψυχάρη «Τζιζιδι» (σελ. 502, καί «Ὀνειρο τοῦ Γιαννίρη» (σελ. 268).

Τοῦ Πάλλη «Ἡλιος καί φεγγάρι» (σελ. 120)

Τοῦ Φωτιάδου Τό «Γλωσσικό ζήτημα καί ἡ ἐκπαιδευτική αὐτοῦ ἀναγέννηση» (σελ. 405).

Τοῦ Ἐφταλιώτη «Ἱστορία τῆς Ῥωμοσύνης» (σελ. 320) καί «Μαζώχτρα, Βρουκόλακας κλπ.» (σελ. 269).

Τοῦ Φιλίντα Γραμματικῆ τῆς Ῥωμείκης γλωσσας (μέτ. Α') (σελ. 96).

Τοῦ Λόγγου «Δάρνης καί Κλόη» (χρυσόδεμένο) μεταφρ. Ἡλ. Βουτιερίδου (σελ. 86).

Τοῦ Εὐριπίδου «Μήδεια» μεταφρ. Γιάννη Περγαλιτῆ (σελ. 59).

Τοῦ Σοφοκλέη Αἴας. Μετάφρ. Ζήσιμου Σίδερη (σελ. 61).

Τοῦ Χ. Ἀντροῦδου «Ὁ Μίγ' Ἀλέξανδρος» (σελ. 192).

Τοῦ Δ. Π. Ταγκόπουλου «Ζωντανοί καί Πεθαμμένοι» δράμα—«Ἡ Χρυσταυγή» καί «Τάφος στό Γικόλο» δράματα (σελ. 78).

Τοῦ Κ. Παδαγιάννη «Μοσκίς» Διηγήματα (σελ. 118) 50 λεπτά.

Ἡ ΙΛΙΑΔΑ, μεταφρασμένη ἀπό τόν κ. Ἀλέξ Πάλλη (σ. 416) δρ. 2 καί φρ. χρ. 2 στό ἐξωτερικό.

Ένας λογιώτατος πῆγε νά ἰδῆ κάποιον φίλο του ἄρρωστο καί τότε ρωτοῦσε, πῶς εἶναι μᾶ κείνος δέν μποροῦσε ν' ἀποκριθῆ. Κι ὁ λογιώτατος θυμωμένος τοῦ εἶπε:

— Ἐνοια σου' ἐλπίζω νάρρωσθήσω κ' ἐγώ κι ὅταν ἐρθῆς δέ θά σοῦ ἀποκριθῶ καθόλου.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

γε βιβλίο. Μά δέν ἦτανε καί σιγαλιά στά λόγια του, παρά ἡ ὀρμή τᾶ ξεκίναγε ἀπό τὰ χεῖλια του, καί τὰ ὀδηγᾷ ὀλόγυρα νά πέφτουνε, καί νά ζυπᾶνε τὰ ξεχασμένα πράματα. Δέν εἶχα πνοή μέσα μου. Βάστουνα τήν ἀνάτα μου σέ κάθε λόγο, καί παράφερνα τὰ δόντια μου στό δάγκκα τοῦ χειλιοῦ μου. Μ' ἄγγιζε πάλι μέ τὰ χέρια του, μέ φαξέ τώρα πάλι. Οἱ ἄκρες, οἱ ρώγιες ἀπό τὰ δάχτυλά του ἦτανε ὀμές, εἶχανε σταγμένο ἀπάνου τό αἷμα, κι' ἄγγιζανε μέ ὀγρότη στήν πέτσα μου' γλύστραε τό πιάσιμό του στό ροῦχο μου σάν περπάτημα γυμνοσαλίγγαρου, στό ροῦχο μου ποῦ τό νοιωθα ὡσάν ξώδερά μου, καί κάθε δαχτυλιά του βούλα ἐπηζε χαραχτή στό κρέας μου, καί μυρμηγκιάζε κάτουθε τό αἷμα. Τό γνῶτο του ἐφυσούσε τήν πνοή μου καί τήν ἐπνιγε σά βραχνᾶς μέσα στά βουρκαμένα μου τὰ στήθια. Τὰ μάτια του ὀγρᾶνοιχτα κρεμόντανε ἀπό πᾶνου μου σάν πέτρες κοκκινόμπλαβες, σάν δυὸ μεγάλοι αἰμοστάτες, ποῦ ἐγιόμιζαν δύνκημη στή χάση τοῦ φεγγαριοῦ. Καί τὰ φρόδια του ὀστερά ἐπέφτανε σάν σκαρφαλωτές τὰ μάτια του οἱ ἀράχνες, ἀρηνοπερπατώντας πάντα μέ διβουλή γνώμη, καί πάντα στέκοντας ἐκεῖ καί σημαδεύοντας τὰ γνέματα καί τὰ ὀφάδια τους. Καί τό κούτελό του ἀζάρωτο, πλατύ, γυαλιστερό ἐφεγγε, σάν καθρέφτης ποῦ κα-

ΚΕΡΔΟΥ 338,685 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναί 338,680 δραχμᾶς ἔδωκε μέχρι τοῦδε τό γραφεῖον τοῦ τραπεζομεσίτου κ. Ἰω. Φωτία εἰς τοὺς πλάττες του. Ἦτοι ἐκ τῶν ἀγοραστῶν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ ἔχουν κερδίσει διάφραρα ποσά, ἀνερχόμενα εἰς τόν στρογγυλόν ἀριθμόν 329,840 δραχμῶν.

Ὁ κ. Ἰω. Φωτία θέλει ν' ἀναδιβάσῃ το ποσόν τοῦτο εἰς 1,000,000 δρ. Ἐπεθυμῶν δέ ἵνα συμμετάσχῃσι τούτων πάσαι αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας ὀπισθεβιάζει τήν προκταβολήν δι' ἐκάστην λαχειοφόρον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εἰς δραχ. 8 καί καλεῖ τοὺς θέλοντας ν' ἀγοράσωσι τοιαύτην νά προσέλθωσιν εἰς τό τυχερὸν γραφεῖον του, ὅπου πάντως θά κληρωθῆ μετ' ἀμοιβῆς ὁμολογία τις καί τί γὰρ νά εἶναι ἡ πρώτη μέ τὰς 20,000, χρυσᾶς δραχμᾶς τῆν 18 Δεκεμβρίου ἔ. ἔ. ὅτα γεννησῆται ἡ κλήρωσις.

Ὡσαύτως ἀσφαλίζονται καί λαχειοφόροι ὁμολογίαι τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν αὐτὴν εἰς τό ἄρτιον κλήρωσιν τῆς 18 Δεκεμβρίου 1905 ἐντὶ μιᾶς δραχμῆς ἐκάστη.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ἀπ. Μ. Μπ. Ὁά σοῦ δώσουμε μιᾶ συμβουλὴ σά φίλοι. Ἀρχίνα ἀπό τὰ μικρά γιά νά φτασῆς σιγά σιγά καί στό μεγάλα. Κεῖνο ποῦ μᾶς ἐσπείλεις ἔχει ὀμορφα κομάτια, δῶ κ' ἐκεῖ σκορπισμένα, μά ὄλο μαζί δέν εἶναι καί τόσο πιτυχεμένο. Ἄν τό τυπῶναμε καί τό ξαναδιβάσῃς ὀστερ' ἀπό κᾶνα χρόνο, θά θύμωνες φοβερά μαζί μᾶς γιατί τό τυπῶσκαμε. Ἄκου κ' ἕνα ἄλλο, μὴ φιλοσοφεῖς, μά περιγράφεις ζωντανά κι ἀληθινά κι ἄφρονε νά βγαίνει μοναχῆ τῆς ἡ φιλοσοφία ἀπό τὰ πράματα. Ὑστερ' ἀπ' ὀλ' αὐτά, περιμένουμε κάτι καλό ἀπό τήν πένα σου ποῦ δέν τῆς λείπεται οὔτε ἡ χάρη οὔτε ἡ μαστοριά.

— κ. Ρηγ. Γκόλ. Πολύ ὀμορφα καί τὰ δυὸ καί σ' εὐχαριστοῦμε. Μά δέ θά σέ δώμε κανένα Σαββατόβραδο καί στό γραφεῖο; — κ. Α. Ρ. Δέν τὰ λίς ἄσκημα στό γράμμα σου, μά, θαρροῦμε, μποροῦσε καί νᾶν τό ὀπογράψεις. Ὅτα δίνει κανένας τόσο σωστὲς συμβουλές, δέ φοβάται νά φανερώσῃ καί τ' ὀνομάζ' του. — κ. Σοχαίφιλο. Ἡ ἰδέα σου καλὴ κκ, βλίπεις, κίεσως τῆ δεχτήκαμε. Νά λοιπόν ποῦ ὁ φίλος Βουτιερίδης ἄρχισε ἀπό σήμερα νά μεταφράζει γιά τό «Νουμά» τοὺς Σχολαστικούς (ποῦ πολὺ σωστά τοὺς βάρτισε λογιώτατος), τ' ἀνέκδοτα καί κάθε ἄλλη νοστιμιά τῶν ἀρχαίων. Ἀφοῦ ἔχουν τόσα ὀμορφα οἱ δικοί μᾶς, εἶναι περὶτό, σύμφωνα μέ τῇ γνώμη σου, νά τρέχουμε στοὺς ζένους ποῦ ἀπολλῆς φορές μᾶς προσφέρουν ξαναζεσταμένα τὰ ἴδια «ραγιά». — κ. Μ. Σ. Ζαβ. Μύσσειν. Σύμφωνα μέ ὀσα γράφετε. Ἐτσι λοιπόν λοχαριάζεται πλερωμένη καί ἡ συντροπή τοῦ 1906.

θρέφτιζέ με ἀκαίρια, κάτου από τήν παντοδύναμή του, κάτου ἀπό τῆ χέρα του ποῦ ξεπνῶα. Καί στό χεῖλια του τώρα ἔρθανε καί γγίζανε τὰ δικᾶ μου, καί σπῆθισανε μέσα στό ἄγγιγμα τὰ μάτια του, καί ἀνάμεσα ἀπό τὰ χεῖλια του ἐγλύστρησε τό χῶμα, τό χῶμα νωπό ποῦ μοῦ μύρισε. Τινάχτηκα σάν λαβωμένη, καί τινάξα τό κεφάλι πέρα δῶθε, καί σάν ζύπνια ἀπό ὕπνο βραχὺ τόν κοιτάξα, καρσί, μέ ὀμότη καί βουλή, ποῦ ἐστάθηκε κολῶνα ἀράχιστη κι' ἀλύγιστη μπροστά μου. Καί τοῦ εἶπα σάν μέσα ἀπό χαμό, σάν νά βρισκόμουνα μέσα στή βουή καί τόν τρικυμὸ τῆς ἄμαρτίας.

— Μὲ κόλασε...

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ